

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

HAYVANLARIN HAKLARININ KORUNMASI İLE HAYVANLARA EZİYET VE KÖTÜ MUAMELELERİN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982) TUTANAK DERGİSİ

1'nci Toplantı
15 Mayıs 2019 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELELER

1.- Komisyonun çalışma programının ve görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi ile Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşmeler

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
HAYVANLARIN HAKLARININ KORUNMASI İLE HAYVANLARA EZİYET VE
KÖTÜ MUAMELELERİN ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10 / 102, 461, 682, 977, 981, 982)

1'inci Toplantı

15 Mayıs 2019 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Hayvanların Haklarının Korunması İle Hayvanlara Eziyet Ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 11.00'da açıldı.

Komisyonun çalışma programının ve görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi ile Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin bir görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 12.31'de toplantıya son verildi.

15 Mayıs 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.00

BAŞKAN : Mustafa YEL (Tekirdağ)

BAŞKAN VEKİLİ : Nevzat CEYLAN (Ankara)

SÖZCÜ : Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)

KÂTİP : Zeynep YILDIZ (Ankara)

BAŞKAN – Arkadaşlar, toplantıyı açıyorum; üçte 1 çoğunluğumuz şu anda mevcut.

Basınımızın mümtaz temsilcilerini selamlıyorum, değerli çalışma arkadaşlarıma, hepinize de hayırlı günler diliyorum.

II.- ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma programının ve görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi ile Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – Geçtiğimiz hafta ilk toplantımızı yaptığımız, kısaca “Hayvan Hakları Komisyonu” diyebileceğimiz Komisyonumuzun, kamuoyunda da beklenen ve bir haftalık bu süre zarfında da çok sayıda muhatabıyla birlikte olduğumuz, hem telefon görüşmeleri hem de bizatihi görüşmelerle gerçekten toplumsal olarak bir beklenti içerisinde olunan komisyon olduğunu somut olarak da gördük. Dolayısıyla omuzlarımızdaki yük gerçekten ağır. Bu ağır sorumluluğumuzun yerine getirilebilmesi için de hızlı ama tabii, bu arada da verimli bir çalışma takvimi öngörmemiz gerektiğini ben düşünüyorum.

Tabii, önümüzde bir bayram süreci var, bayramdan sonra da İstanbul seçimleri var malum. Bu İstanbul seçimlerinden dolayı muhtemelen Meclisimizin verebileceği arayı da gözetererek bayrama kadar çalışmalarımızın önemli bir kesiminin tamamlanması gerektiğini düşünüyorum ve önümüzdeki iki hafta yoğun bir çalışma temposuyla muhataplarımızı dinleyerek ve daha sonra da rapor hazırlama işlemlerine de başlayarak bu çalışmanın hızlandırılması gerektiğini düşünüyorum ben.

Bu konu hakkında sizlerin görüş ve önerileri varsa şu anda onu da dinleyebilirim. Herkes herhâlde bu konuda hemfikir, hemfikiriz.

Şimdi, bugünkü çalışmamızda birincisi, biraz önce de bahsettiğimiz çalışma programının belirlenmesi var gündemimizde. Onun haricinde, Komisyonda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi, Komisyonda dinlenecek kamu kurumları, sendikalar, meslek örgütleri, üniversiteler ile diğer ilgili kişilerin tespit edilmesi var. Benim önerim haftaya, yine bir haftalık bir süre zarfında, çarşamba gününden itibaren –çünkü bizim iletişim kurmamız gereken kamu kurumları ve STK’lar olacak, üniversiteler olacak- perşembe ve cuma günü çalışılabileceğini düşünüyorum önümüzdeki hafta yani 22, 23 ve 24 Mayıs tarihlerinde.

Cuma günü çalışmamızda herhangi bir problem var mı sizler açısından çünkü Meclis tatil olduğu için?

YUNUS KILIÇ (Kars) – Ankara dışı yasağımız var.

BAŞKAN – Evet, doğru.

Buradayız, bence çalışalım. Yine saat 11.00'den başlamak üzere akşama kadar çalışarak -tabii, Meclisteki çalışmalarını da gözetiriz ama- 11.00'den akşam 18.00'e kadar çalışmayı öneriyorum ben. Bu konuda epey sayıda STK var bizimle görüşmek isteyen, kamu kurumlarımız var. Daha sonra da ilgili bakanlıkların, sayın bakanlarımızın ziyaret edilmesi gerektiğini düşünüyorum ben. Bu konuda Sayın Tarım ve Orman Bakanımız, Sayın Adalet Bakanımız ve Sayın Çevre ve Şehircilik Bakanımız da ziyaret edilmeli, onların da konu hakkında görüşlerini almamız gerektiğini düşünüyorum.

Sizlerin bu konu hakkında görüşleri varsa onları da dinlemeye hazırız.

Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii, bu konu oldukça hassas bir konu. Uzun süredir, yaklaşık bir yıldan beri bu birimde görev alan Genel Başkan Yardımcısı olarak bu konuda da bahsettiğiniz kamu kurumları ve sivil toplum örgüt önderleriyle ciddi şekilde görüşmeler yapıldı. Baroların hayvan hakları komisyonları var, bu konuda ciddi çalışmalar yürüten arkadaşlarımız. Tabii, bir an önce bu sürecin tamamlanması, rapor sürecine geçilmesi ve kamuoyuyla bunun paylaşılmasını biz de çok önemsiyoruz. Bu anlamda gereken katkıyı da bizler vereceğiz.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak dinlenmesi, görüşüne başvurulması konusunda önereceğimiz isimler olacak. Ben bu isimleri sizin Başkanlığınıza sunuyorum ve özellikle hem barolarda hem de sivil toplum ayağında bu konuda çalışmalar yürüten uzman arkadaşlarımız ve alanda da çalışan arkadaşlarımız Komisyonumuza bu anlamda da katkı verecek arkadaşlarımızdır. Biz önerilerimizi yazılı olarak tarafınıza sunuyoruz.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederiz.

Zaten bugünkü gündemimizde önce bu çalışma programının belirlenmesi vardı. Daha sonra da Komisyonumuzda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi, sonrasında da Komisyon dinlenilecek kamu kurumları, sendikalar, meslek örgütleri, üniversiteler ile diğer ilgili kişilerin tespit edilmesi var. Ona göre çalışma takvimimiz sizce de uygunsa haftaya 22 Mayıs Çarşamba günü saat 11.00'den akşam 18.00'de kadar, perşembe ve cuma günü de keza, aynı olmak üzere. Cuma günü çalışmamızda herhangi bir problem olmayacağını ben düşünüyorum. Sizler açısından da yoksa üç gün yoğun çalışalım, akabinde de ondan sonraki haftanın programını önümüzdeki hafta çarşamba günü bir araya geldiğimizde yine belirleriz ve bayrama kadar şöyle bir altı, yedi, belki sekiz toplantı günü oluşturalım ve yoğun bir çalışma içerisinde bu işimizin önemli bir bölümünü tamamlayalım diye önerdim ben. Sizlerce de uygunsa bu konuyu bu şekilde halledelim.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii.

BAŞKAN – Yine, Komisyon görevlendirilecek uzmanların belirlenmesi konusunda.

Emrah Bey, bu konudaki teklifimiz nedir?

YASAMA UZMANI BALI EMRAH BİÇER – Başkanım, 5199 üzerinden gidersek Tarım Bakanlığının uhdesinde olan yani Tarım Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün altında Yaban Hayatı Dairesi Başkanlığı vardır, onun altında da Hayvanları Koruma Şube Müdürlüğü vardır. İlk hafta uygun görürseniz, 5199'u önceki dönemlerde hazırlayan Bakanlığımızdan – eskiden Orman ve Su İşleriydi- 5199'un uygulayıcısı olarak da Bakanlıktan 5199 nedir, ne değildir, uygulamada yaşanan sorunlarla ilgili bir brifing alarak başlayalım. Devamında, bu alanda çalışmalar yapan akademisyenlerden, öncelikle hukukçulardan hayvan hakları, hayvanların hukuk sistemimizdeki yeriyle ilgili bilgi alalım. Devamında da meslek kuruluşları; özellikle Ankara Barosu, İstanbul Barosu, onların il hayvan hakları kurulları var, Türkiye Barolar Birliğinin altında sanırım yok diye biliyorum.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Var var.

YASAMA UZMANI BALI EMRAH BIÇER – Var da yine barolar bir araya geliyor.

BAŞKAN – Odalar...

YASAMA UZMANI BALI EMRAH BIÇER – Onların başkanları, başkan yardımcıları, onları davet edebiliriz, dinleyebiliriz.

BAŞKAN – Türkiye Belediyeler Birliğine de mutlaka yazalım. Hangi belediye başkanlıkları bu konuda katılım sağlamak istiyorlarsa onları da dinleriz.

YASAMA UZMANI BALI EMRAH BIÇER – Evet.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Özellikle Samsun’da bayağı çalışmaları var.

GÜLİZAR BIÇER KARACA (Denizli) – Bursa, Samsun, Ankara...

BAŞKAN – Yani kim varsa biz hepsini dinleriz inşallah.

GÜLİZAR BIÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

GÜLİZAR BIÇER KARACA (Denizli) – Bizim önerilerimizde Türkiye Barolar Birliği Hayvan Hakları Komisyonu Sözcüsü arkadaşımız da var.

YASAMA UZMANI BALI EMRAH BIÇER – Sayın Vekilim, sanırım başkan değişti galiba ama çok emin değilim.

GÜLİZAR BIÇER KARACA (Denizli) – Sözcüsü, başkan demedim, sözcüsü dedim.

YASAMA UZMANI BALI EMRAH BIÇER – Zaten sunduğunuz metinde de var, İstanbul Barosundan var, Oytun Okan Şenel...

GÜLİZAR BIÇER KARACA (Denizli) – Onu da önerdik biz.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Daha önce, veteriner fakültelerinde hayvan haklarıyla alakalı hemen hemen bir hukukçu kadar bilgi birikimine sahip olan arkadaşlar var, biz de onları önereceğiz zaten şimdi.

BAŞKAN – Bu önerme kısmına birazdan geçeceğiz, uzmanların belirlenmesi benim dediğim.

YASAMA UZMANI BALI EMRAH BIÇER – Tamam Başkanım.

BAŞKAN – Evet, şimdi yine Komisyonunda dinlenecek kamu kurumları, sendikalar, meslek örgütleri, üniversite ve diğer ilgili kişilerin tespit edilmesi konusunda söz almak isteyen arkadaşımız varsa...

Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Merhabalar öncelikle.

2007 İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunuyum. Mezun olduktan sonra da altı yılını İstanbul Barosu Hayvan Hakları Merkezinde geçirdim, komisyon olarak kurmuştuk. Camiayı az çok bilirim, tanırım, insanlara da yakınımdır. Gülizar ablanın da Genel Başkan Yardımcımız olmasını büyük bir şans olarak görüyorum bir hukukçu olarak burada.

Şöyle bir önerim olacak naçizane: Az önce Gülizar Hanım’ın da bahsettiği gibi, komisyonlar bu konularda çok verimli çalışıyorlar. Hepsi avukat arkadaşlarımız, hepsi gönüllüler; işin işleyişini, gelen ihbarları, o ihbarların nasıl sınıflandırıldığını, nasıl müdahale edildiğini, nerede ne sıkıntı çıktığını en iyi genelde bu komisyonlardaki hukukçu arkadaşlarımız biliyor. O yüzden, onlardan, sadece uzman olarak başkan vesaire değil, paydaş olarak o insanlardan yararlanılmasını kıymetli buluyorum. Olağan

toplantıları var, gerekirse biz vekillerimizle birlikte Komisyon olarak onların bir toplantısına katılıp bunun takibini yapabiliriz çünkü hatırladığım kadarıyla zamanı yakın, haziran ayı içerisinde olacak diye düşünüyorum.

Bir de “5199’dan başlayalım.”ı anladım Emrah Bey. Yanlış anlamıyorsam... Açık konuşabilir miyim affınıza sığınarak?

BAŞKAN – Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – İlk toplantımız ama tanışık olduğum vekillerim var, az çok bilirler benim üslubumu.

On yıldır bu konuda bir şey yapıyoruz, on yıldır çalışma veriyoruz. Çok iyi niyetli iktidarlar, vekillerimiz de oluyor, onlara da anlatıyoruz. Daha sonra biz hayvan hakları camiası olarak – müsaadenizle ayıracağım- kendi aramızdaki çekişmeler nedeniyle bir sonuca varamıyoruz ve konu kapanıyor ve rafa kalkıyor. Bazı konular var, herkes mutabık, bütün siyasi partiler mutabık, bütün hayvan hakları savunucuları mutabık; rantın dönme ihtimali olan alanlar da değil bunlar.

Çok da teşekkür ederim, seçim yoğunluğunda hele böyle, bu kadar yoğun bir program yapmanız da beni heyecanlandırdı bir hayvan hakları aktivisti olarak. Önceliğimizi bu hayvanların –“Bizim sessiz kullarımızdır.” der dinî metinler dahi- duygulu bir varlık olduğunu, AB müktesebatı gibi bizim de önceliğimiz hâline getirip bir de TCK düzenlemesini biz bu Komisyonda kısa bir zamanda halledebilsek hiç yapılmamış, çok büyük bir şey yapmış oluruz diye düşünüyorum.

Naçizane, eminim, uzmanlarımız da çok donanımlıdır bu konularda ama 5199’un dehlizlerinde kaybolmadan evvel, bu, bütün grupların mutabık kaldığı konularda bir çalışma başlatırsak hem bizim için hem Komisyon için hem can dostlarımız için iyi olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Başka?

YUNUS KILIÇ (Kars) – Ben izninizle...

BAŞKAN – Buyurun.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Sayın Başkanım, bu çalışma programı, evet, biraz belki ramazanda yorucu olacak ama ihtiyaç olduğu belli, ona itiraz etmeyeceğiz.

Ben bu süreçte, geçen haftaki ilk toplantımızdan sonra bana göre taraf olabileceğini düşündüğüm birçok insanla biraz konuşma imkânı buldum, daha önceki bu süreçlere de -sayın vekilimin söylediği gibi- katılan insanlar ağırlıklı olarak. Tabii, onların da çok ciddi bir şekilde başlamış olduğumuz ve sonuçlandırmayı umut ettiğimiz bu süreçle alakalı bazı kaygıları var, daha önce yaşamış oldukları tecrübelerle alakalı ama onlara hep “Bu sefer öyle olmayacak, bu sefer hakikaten bir şeyleri sonuçlandırmak için bir aradayız.” diye telkinlerde bulunduk. Meclisi biliyorsunuz, herkes, taraflar bu toplantılara katılmayı ister, arzu eder aslında ama bazılarının katılmaktan imtina eden tavırlarını gördüm. İkna ettik birçoğunu, gelsinler, katılsınlar; gerçekten bilgili, birikimli insanlar ve buralarda çalışmışlar, sadece dinlenilmekten ziyade katkı sunmuşlar, birikimleri var. O yüzden ben inanıyorum ki bu sefer de tabiri caizse bu beklentileri bir şekilde, bir kanunla sonuçta taçlandıramazsak beklentiler noktasında ciddi bir kırılma da olacak. Bizim de hepimizin de arzusu... Özellikle, tabii, siyaseten şu anda hükümet eden partide olduğumuz için arkadaşlar, biliyorsunuz daha çok istek ve baskı da üzerimizde var. Dolayısıyla biz istiyoruz ki hakikaten herkesi mutlu eden -çünkü hayvan haklarıyla

alakalı bir komisyon ama bunun insan boyutu da var, toplum sağlığı var, sokak sağlığı var; hayvanların korunmasından tutun, hakları var, hukukları var- hepsini mutlu edebilecek bir sonuçla taçlandırmamız lazım.

Burada tabii, bir şeyi de söylemekte fayda var: Şimdi siz bir liste hazırlamışsınız, o kısma geçeceğiz ama genellikle daha önceki toplantılara katıldıysanız biliyorsunuzdur, şöyle de bir şey var: Kimi ararsanız diyorlar ki: “Ya bunu, davet edeceğimiz insanlar grubunu çok da genişletmeyin çünkü birbiriyle hiç uyumlu olmayan, biri küçük bir laf ettiği anda ortalığı yakıp yıkan, bağırın çağırın, bayılan –şov bir sürü- basını yanında getiren gruplar da çok. O yüzden bir verim elde etmek istiyorsanız özellikle bizim de bu önceki tecrübelerimizden yararlanarak gerçekten faydalı olmak isteyen ve birikimi olan grupları davet etmeniz son derece önemli işinizi zayi olmaması için.”

BAŞKAN – Burada bir şey söyleyeyim de...

Bunları bizim ayrı ayrı dinlememiz gerektiğini düşünüyorum yani bir araya getirip de dinlemek yerine, bence zaman ayıralım yarım saat, yirmi dakika, neyse, beraber karar verelim dinleme süresine ve gelen grupları ayrı ayrı, tek tek dinleyelim. Herkesi karıştırarak dinlediğimiz zaman kakofoni olabilir. O yüzden, herkese bir şekilde zaman verelim diye ben düşünüyorum.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Evet, tam oraya öyle bağlayacaktım.

Biraz belki vaktimizi alacak, herkesi dinlemek bizi biraz yorabilir ama birbirini gördükleri zaman, hani kamera hastalığı vardır ya, bunların hastalığı kameradan da sıkıntılı olan boyutlara gelmiş olanlar ile birbirine karşı olan sıkıntılarından dolayı –çünkü birisi “a” dediği zaman, birisi “z” diyecek boyutlara gelmişler- bu bizim Komisyonumuzun çalışmalarına da birikmiş problemlerinin yansımaması adına dediğinizi tam ben de önerecektim. Ayrı ayrı dinlenilmesinde fayda var diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım, sağ olun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Bu konuya bir ek yapabilir miyim izniniz olursa?

BAŞKAN – Tabii. Hasan Başkanımız bir söz istedi, size de vereceğiz.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Hayvan hakları konusuna baktığımız zaman genel bir düzenleme gerekiyor hayvan haklarının tamamıyla alakalı. Bunun yanında, millî parklarda vahşi olanlar için ayrı hükümler gerekiyor. Bunun yanında, hayvancılık açısından yetiştirilme ve et, süt ihtiyacı karşılamada farklı uygulamalar var, orada da büyük sıkıntılar var, onları da ayrıca ele almak gerekiyor. Bir de “sokak hayvanları” dediğimiz hayvanlar için... Bunların hepsi birbirinden farklı, hepsinin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekiyor. Bunu bu şekilde yaparsak çok daha verimli olacak.

Ayrıca, zaman kazanmak açısından, buraya çağırıp dinlemek yerine, çalışan kurumlar var, bununla ilgili oluşturulmuş gönüllü kuruluşlar var. Bunların hepsinden kendilerince eksik gördükleri alanlarda bir rapor isteyelim, yollarılsa bunları değerlendirelim. Bunların içerisinde önemli gördüğümüzü çağırıp görüşürüz. Bunda bir sıkıntı yok. Yani tek tek dinlemeye kalktığımız zaman bir sürü problemle karşı karşıya kalacağız ama rapor göndermek isteyenlerin raporları geldiği zaman bunlar üzerinden bizim, eksiklikleri, uygulamadaki yanlışlıkları ve diğerlerini görme şansımız var. Az önce önerildiği gibi özellikle millî parklardan bu konularla ilgili uzmanlar gelir de burada onlarla görüşürsek... Çünkü eğer burada bir şey çıkarsa bir sürü kanunda değişiklik yapmak gerekiyor. Millî parklar da bunlardan biri ve vahşi hayatı kontrol edenler asıl Tarım Bakanlığı içerisinde. Oradan başlayarak devamında yine bu yetiştiricilik açısından, üretime yönelik hayvanlar yani inekler, koyunlar vesaire... Burada özellikle mesela, tavuk yetiştiriciliğinde büyük sıkıntı var, oradaki civcivlerin öldürülmesi durumu var yani orada büyük problemler var. Bunu böyle böyle kademe kademe ayırırsak, çok daha iyi olacağı kanaatindeyim çünkü en son hepsini bir araya topladığınızda genel bir yapı oluşturacaksınız. Hukukçular aramızda

var zaten, hukukçular şu anda Komisyonda var. Onlar hukuki kısmını net olarak düzenleyebilirler ama dinlemek yerine, bence rapor isteyelim, raporlar bize geldiğinde içlerinden görüşmeye uygun olanları çağırıp görüşürsek daha hızlı yol katederiz gibime geliyor.

BAŞKAN – Şöyle yapabiliriz orada Hasan Bey, bence: Buraya gelip mutlaka bir şekilde kendisini ifade etmek isteyen kişiler de vardır, bunları da dinleyelim bence ve herkesten, her kesimden rapor da alabiliriz. Rapor almak kolay, yazarız, rapor isteyelim ama burada, gelmek isteyen, görüşmek isteyen herkesi de dinleyelim bence. Zaman buluruz.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ama ona girersek herkes buraya gelip kendisini dinletmek isteyebilir.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkan, ben bir tecrübemi paylaşmak isterim.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Geçtiğimiz yıl yaklaşık altı ay hayvanları koruma kanun teklifi üzerinde bir çalışma yürüttüm ve bu çalışmayı yürütürken de bahsettiğiniz şekilde birçok kurumdan, bu konuda mücadele veren birçok STK'den ya da gönüllülerden raporlar talep ettim: “Ne istiyorsunuz, ne bekliyorsunuz? Bu kanunla ilgili ne gibi bir düzenleme istiyorsunuz.” diye. Sayın vekilimizin görüşleri pratik anlamda çok doğru ama bizim dinleyeceğimiz ya da rapor alacağımız kişilerin bakış açısı çok farklı. Rapor aldığımız kişilerden tabii, görüşlerini, önerilerini ortaklaştırabildiklerimi ortaklaştırdım, diğerlerini çağırarak, konuşarak... Ama aralarından 4 tanesini çağırmaşım yani raporunu okumuşum; ortak olduğu için, anladığım kadarıyla, çağırmaşım. İnanın, medyada, sosyal medyada, basında inanılmaz bir linç kampanyası başlatıyorlar. Sayın Başkanımızın bu konudaki düşüncesi önemli, ben de katılıyorum, rapor aldıklarımızın tamamını çağırarak zorundayız. Ya çağırıp dinleyeceğiz, raporla beraber isteyeceğiz... Çünkü raporlarını isteyip de Komisyona çağırmaşım zaman, inanın, Komisyon hakkında iki gün sonra tüm sosyal medyada ciddi bir kampanya başlatıyorlar.

HASAN KALYONCU (İzmir) – O zaman raporları alalım, hiç kimseyi çağırmaşım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Çağıralım, bence zaman verelim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Anlatacağımı rapora yazamıyorsa çağırmaşım gerek yok.

BAŞKAN – Ama şöyle, karşılıklı etkileşim, yüz yüze ilişki önemli bu işte. Bu anlamda, bizim de soracaklarımız vardır bir yandan, o yüzden gelmelerinde fayda var.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Hayvan haklarıysa yani bu, hayvan gelip kendisini anlatmadıktan sonra birilerinin anlatmasının bir manası yok.

BAŞKAN – Ama yok, olsun.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Biz vekilleriyiz ya.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben de şunu diyorum: Yani hayvan sahipleri gibi onlar sahiplenmiş değil. Durum belli, ortada sıkıntı belli. Bunu raporlar hâlinde alır da ele alır, eksiklikleri giderirsek sıkıntı yok. Şu anda mevcut bir kanun var zaten, bunun üzerine ek yapılacak. Ben de diyorum ki: Hayvan kendisini gelip anlatmadıktan sonra, bunlar hayvan sahibi gibi, insanlar hayvanlar adına konuşacaksa bunu rapor olarak da yollayabilir.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben rapor verilmesine karşı değilim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben şunu diyorum: Raporları alalım, kimseyi çağırmaşım.

BAŞKAN – Rapor, gelen kişilerin görüşlerini destekleme mahiyetinde kabul edilebilir, tabii ki rapor da alırız, dinleriz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Rapor alırsak ama öncelikle, sayın vekilimizin az önce ifade ettiği konular gerçekten hayvanseverler adına ve bu mücadeleyi verenler adına çok önemli ama onlardan rapor aldıktan sonra önemsediklerimizi çağırıp diğerlerini çağırmasak bu Komisyona ilişkin bakış açıları farklı olur. Ben diyorum ki: Bu Komisyon bir sonuca varmak zorunda çünkü gerçekten yıllardan beri bu konuda çok ciddi... Ben, Mecliste kaç önerge verilmiş, kaç yasa teklifi verilmiş bir baktım, inanım, Meclisin en çok yasa teklifi verilen konularından biri de hayvan haklarına ilişkin düzenlemeler. O zaman, bu Komisyon nihai sonuca ulaşmalı; bu Komisyon her kesimi, bu konudaki her fikri dinlemeli, bunu raporlaştırmalı ve onun arkasından da bu kanun tekliflerini nihayete, bir kanuna ulaştıracak sonuca biz gitmeliyiz.

BAŞKAN – Yok, dinlemek için kurulan bir komisyon zaten yani biz dinlemeyip ne yapacağız? Dinleyeceğiz tabii ki.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – O yüzden dinleyelim.

Şöyle, bu Komisyona benim de bir önerim olacak: Komisyonumuzun bir bakış açısı oluşması adına, 5199 sayılı Kanun hayvanları bir mal, bir varlık olarak kabul eder, aslında asıl problem de bu. Bizim Komisyonumuz hayvanları bir canlı olarak mı kabul edecek yoksa 5199...

BAŞKAN – Canlı olarak kabul edecek.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Komisyonumuzun ortak düşüncesi bu olursa gelen, dinleyeceğimiz kişilerin de yüzde 99’una bu açıdan baktığımızı onlara ifade edip, bu açıdan dinlediğimiz zaman sorunları büyük ölçüde çözmüş oluruz.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben size söylüyorum: Mutlaka unutacaklarımız olacak, mutlaka...

BAŞKAN – Yani yüzde yüz başarı olmaz zaten Hasan Bey.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben de diyorum ki: Hiç kimseyi çağırmaya gerek yok. Burada anlatacağını rapora dökemiyorsa dinlemeye gerek yok.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yok dinlemek zorundayız bence.

BAŞKAN – Ama bu Komisyonun kurulmasının amacı bu zaten.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Kurulma amacı, onları dinlemek zaten.

BAŞKAN – Yani sadece rapor olsaydı o zaman sadece, Komisyonu kurmadan, Meclis olarak alırdık raporlarını. Rapor almak kolay, önemli olan dinlemek.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – O zaman bir kriter koyalım: Şu kadar üye sayısı olan...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bilimsel değil.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Hocam, çok özür dilerim.

Sizin kaygılarınıza aslında ben de katılıyorum ama bir kriter koyalım o zaman, diyelim ki: Üye sayısı şu kadar olan yani etkinliği olan dernekleri, vakıfları, bu konudaki sivil toplum örgütlerini muhatap alalım, bir kural koyalım.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Kaç tane var? 120 tane çevre derneği veya kuruluşu var, hatta 120’den fazla. Diğerlerini de ele alırsanız Türkiye’de çok fazla kuruluş var. Bunların hepsini dinlemek zorunda kalırız. Ben de diyorum ki: İnsanların hepsini, raporu yazıp... Yani bir insan anlatacağını raporla da anlatabilir, illa bizimle karşı karşıya gelmesine gerek yok. Dinleme, orada da rapor tutacağız yani onun söyledikleri tekrar yazıya geçecek. Problemleri iletinler, bu problemler üzerinden çözümü biz ayarlayalım.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Siz “Hiç dinlemeyelim.” mi diyorsunuz, “Bazılarını dinleyelim.” mi diyorsunuz?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Hiç dinlemeyelim.

BAŞKAN – “Hiç dinlemeyelim.” diyor.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Mesela, üniversiteler hiç gelmemiş bugüne kadar, hiç onlardan görüş alınmamış. Ben bunu yeni öğrendim ve bu çok büyük bir noksanlık bana göre.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Üniversitelerden nereden görüş alacaksınız? Şimdi buraya baktım, çoğu hukukçu, hiç biyolog yok.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Veterinerlik fakültelerini kastediyorum ben.

BAŞKAN – Pratikte bu sorunlarla karşılaşanları çağıracağız.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Biyolog hiç yok, hayvanlarla çalışan hiç kimse yok. Onları da çağdırmaya başlarsanız Türkiye’nin yarısını dinlemek zorunda kalırsınız.

BAŞKAN – Yok, tabii burada belli bir oran dinledikten sonra bize zaten gerekli kanaati sağlayacaklardır. Herkesi tek tek dinlemeye gerek kalmayacaktır ondan sonra. Dinlenilmek isteyen varsa, bize kendisini ifade etmek isteyen varsa yine çağırırız, onları da çağırırız.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Çok önemli şeyler varsa ama ben yine de şunu söylüyorum: Yani bir makale yazdığınızda bunu gidip bir yerde anlatmanıza gerek yok. Zaten, ne istiyorsanız, görüşünüz neyse bir rapor hazırladığınızda bunu ortaya koyuyorsunuz. Bununla ilgili gelen raporlar üzerinde değerlendirme yapıp kimden ne geliyorsa bunları alarak, bunları da vatandaşa, gönderene geri dönüş yaparsak bir sıkıntı olacağını zannetmiyorum ama burada, mesela, demin de söylediğim gibi, birçok şey var; bir genel var, bir tarım açısından, hayvancılık açısından olan var, ondan sonra millî parklar açısından olan var, soyu tükenenler, bilmem ne vesaire vesaire vesaire çok uzar.

Hukukçular genelde dinlenecek ve hayvan hakları hususunda yayın yapanlar genelde hukukçular ama mesela, ilahiyatçılar da var, hayvan haklarıyla ilgili yayımlanmış tezler var, dinî açıdan değerlendiren tezler var, onların yazarları da var. Zoologlar hep hayvanlar üzerine yayın yapıyor zaten, onlar var. Şimdi, bunu böyle yaparsanız bütün herkesi burada dinlemek zorunda kalırsınız.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Hocam akademisyen olduğu için şimdi sistematığı ortaya koyuyor.

BAŞKAN – Yani şöyle: Oransal olarak bir kısmını dinlediğimiz zaman genel kanaatimiz olacak. Yani toplumun her kesimini dinlemiyoruz hiçbir konuda da. Onların temsilcilerini dinliyoruz, bir kısmını dinliyoruz. Her konu böyle yani sadece hayvan hakları konusu değil. “Temsilî demokrasi” dediğimiz şey zaten bu.

Deniz Bey, sizi dinleyelim.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ben biraz daha ileriye taşıyacağım. Yani işin raporlanması bir boyutu, yüz yüze görüşme başka bir boyutu. Bir de aslında, burada temel hedeflerden biri, bizim kurduğumuz Komisyonla Türkiye’de Türkiye Büyük Millet Meclisinin hayvan hakları konusunda bir çalışma yaptığı inancının toplum nezdinde kabul görmesini sağlamak ve bu doğrultuda bir çalışma yapıldığını da belirli bir rüzgârı yaratarak bu anlayışı daha yaygın kılmak.

Bu bakımdan, aslında, bize gelecek raporların ne kadar sağlıklı geleceği de bir soru işareti. Özellikle, mahallî idarelerde, yerel yönetimlerde belediyelerin barınaklar konusunda, hayvan hakları konusunda, canlı hakları konusunda pek çok ihlalde bulunduğunu biliyoruz. Biz kendilerinden rapor da istesek onlar belki mevzuata uygun raporlar gönderme eğiliminde olacaklar ama gerçek hayattaki karşılığı

hayvanların eziyet gördüğü bir cezaevi gibi diyeyim, bir ortamda tutuldukları bir uygulama olacak. O nedenle, bizim yerinde denetim yapıp yapmayacağımızı bence netleştirmemiz gerekli. Bu konu gerçeği ortaya çıkarmak bakımından önemli. Biz masa başında da çalışsak vekilimizin dediği raporları almak şeklinde veya yüz yüze görüşmeler de yapsak, yerinde denetim de yapsak temel amacımız, ne tip bir gerçekle karşı karşıya olduğumuzu anlamak önce. Bunu anlayacağız, tespit edeceğiz ve sonra da bunun için bir çözüm önerisi getireceğiz. Ümit ediyoruz ki tabii, bizim Komisyon olarak getireceğimiz öneri Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda da kabul görür ve yasalır. Eğer biz kabul görmeyecek bir öneriyi ortaya koyarsak tüm bu yapılan çalışmalar, Türkiye’de yaratabileceğimiz rüzgâr da maalesef bir hayal kırıklığına dönüşür. O yüzden, temel odağı gerçeği merkeze alarak onun etrafında kalmaya çalışmak gayretiyle yapmamızda fayda var. O nedenle, rapor konusunda, evet, raporlar önemli gerçekten, belki çok az kişiyi küstürmek bakımından da önemli olabilir ama sadece raporla bu iş yapılabilirse bizim de komisyonlar dışında, burada yaptığımız toplantılar dışında bir Meclis Genel Kurulundaki kürsüye ihtiyacımız olmaz. Bu da önemli çünkü bizim bu Araştırma Komisyonu ile birlikte Türkiye’de bu konunun üzerine yoğunlaşan bir enerjiyi yönetebilmemiz gerekli, eğer yönetebilirsek sonucu da istediğimiz gibi alma ihtimalimiz artar; eğer zaten yönetemezsek veya o enerjiyi ortaya çıkaramazsak, insanlar bazen feveran etmezse, kimi küsmezse, tepki göstermezse, herkes sadece bizim burada belirleyeceğimiz önerilere tabi kalma durumunda olursa bu çok sağlıklı bir süreç de işaret etmez. Çünkü ben mühendisim, burada avukat arkadaşlarımız var, veterinerlik geçmiş olan arkadaşlarımız var, biyolog, akademisyen vekil arkadaşlarımız var ama toplamımız bu konunun her şeyi değil; o eksik yanları tamamlayacak kadar görüşme yapmak durumundayız. Konunun mutlaka bilmediğimiz yanları var, bizim de hepimizin onu daha iyi kavramamız gerekli. Bu bakımdan, ben özellikle yerinde denetim noktasında, pilot belediyeler de olabilir veya tüm belediyelerden -üç ay, artı bir ay da sanırım uzatmalı, dört aylık bir süremiz var- en hızlı şekilde hayvan barınakları konusunda ne yaptıkları doğrultusunda rapor talep etmeli, bu rapor talebinin altına da bu Komisyonun yerinde denetim yapabileceğine işaret etmeliyiz ki sağlıklı ve doğru raporları bize versinler. Daha sonra da önce bu Komisyonun üyelerinden başlamak üzere, özellikle hassasiyet gösterdikleri, böyle ihlallerin yoğunlaştığı noktalar varsa -bunu söylerken üzülüyorum ama böyle ifadece edeceğim- cezaevlerini ziyaret eden komisyonlar var, aynı onlar gibi giderek bu sesini duyuramayan canlı dostlarımızı buralarda ziyaret etme fırsatımız olsun diyorum.

BAŞKAN – Şimdi, tabii, dediklerinize ilaveten şunu söyleyeyim: Zaman açısından tabii ki bu zamanı en sonuna kadar da kullanabiliriz. Ama bu konularla ilgili benim görebildiğim -özellikle 5199’u kastederek söylüyorum- üç veya dört tane temel mesele var. Bir tanesi ismiyle ilgili; bu “hayvanların korunması” değil de “hayvan hakları” diye tanımlanması konusu var.

İkincisi, mal olarak değil de canlı olarak tanımlanması talebi var.

Üçüncüsü de Kabahatler Kanunu değil cezai müeyyideleri olan Ceza Kanunu’nda tanımlanmasıyla ilgili talepler var.

Uygulamadan kaynaklanan da özellikle belediye barınaklarının kötü durumları; bunların düzeltilmesiyle ilgili talepler var.

Geçtiğimiz pazar günü Çanakkale Lâpseki’de düzenlenen Hayvan Hakları Federasyonunun bir çalıştayı varmış. Tekirdağ Milletvekili olmamız hasebiyle beni davet ettiler. Ben de daha sonra Çanakkale Milletvekili olması hasebiyle Sözcümüz Sayın Jülide Hanım’ı davet ettim ve o toplantıya katıldık, iyi ki de katılmışız; tam da bizim bu yapacağımız çalışmaya hakikaten böyle bir ışık tutması açısından da iyi oldu, orada bir örnekliliğini de gördük ve akabinde de orada Lâpseki Belediyesinin bir hayvan barınağını ziyaret ettik. Kaldı ki barınakları ziyaret eden pek çok insan vardı orada, bunun orta karar iyilikte

olduğunu ifade ettiler ama ben açıkçası üzuldüm o manzarayı görünce, daha da kötülerinden bahsedildi çünkü. “Bununla ilgili özellikle yapılması gerekenler nedir?” diye düşündüğüm zaman, bir defa, gördüğüm, belediye başkanları genelde sevmedikleri personel veya bir şekilde siyaseten istemedikleri kişiler varsa sürgün yeri olarak gördükleri yerlerdir barınaklar. O hâlde buralarda, kurumsal olarak sertifika verilerek mutlaka hayvanın ruhundan anlayan, fiziki gelişimini bilen ve belli bir eğitimden geçmiş, orada çalışması ancak zorunlu olan kişilerin çalıştırılması gerektiğini düşünüyorum. Komisyonunda ben bunu önereceğim en sonunda ve mutlaka bu barınakların kameralarla belediyenin genel internet sitesine bağlı olarak yirmi dört saat izlenebilir barınaklar olmasını gerektiğini düşünüyorum. Bunları gördüm. Yani temelde 5199’la ilgili böyle problemler var.

Hasan Bey’in dediği diğer hayvanlar konusuna geçince, tabii bizim bu şimdi bu çalışmamızın çok önemli bir kısmını sokak hayvanları teşkil edecek çünkü sosyal hayatımızı daha çok bunlar ilgilendiriyor ama Komisyonumuzun ismi de “Hayvan Hakları” bu konuyu da yabana atamayız. Dolayısıyla diğer hayvanların karşılaşmış olduğu sorunları da tabii ki bu Komisyon ele alacak. Burada bahsedilen özellikle diğer yaban hayatı, göçmen hayvanlar, bunun yanı sıra bakılan ve gelir elde ettiğimiz hayvanlar; işte inehtir, tavuktur vesaire gibi, bunları da ayrı bölümler hâlinde mutlaka ele almamız gerektiğini düşünüyorum. Av ve yaban hayatıyla ilgili bazı talepler var yani avlanma konusunda hayvanseverlerin özellikle bazı talepleri var dile getirilen. Bunları tabii ki ayrı ayrı bölümler hâlinde ele alacağız. Ama çalışmamızın önemli bir kısmı bu bahsettiğimiz 5199 bağlamında olacak. Diğerleriyle ilgili uluslararası sözleşmelere imza attığımız bazı hususlar var, bunlar da göz önüne alınarak yapılması gereken hassas bir çalışma. O yüzden ben ilgili bakanlarımızla mutlaka görüşülüp ona göre bir rapor hazırlanması gerektiğini de düşünüyorum, yoksa diğer hayvanları da gözetmeyelim, yapmayalım değil ama bu konuda uluslararası sözleşmelerden doğan devletimizin yükümlülüklerine de bakarak bu işin kotarılması gerektiğini düşünüyorum.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ama kanunla “mal” yerine “canlı” olarak değiştirdiğiniz zaman bütün hepsi devreye giriyor.

BAŞKAN – İşte biliyorum, evet, onu yapmamız gerekiyor ama. Bunu tartışacağız bol bol.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yani kuş da aynı şeye giriyor. Bunu Ceza Kanunu’na aktardığınız zaman bu sefer de Ceza Kanunu’nda birçok şeyi düzenlemeniz gerekiyor, neye ne kadar ceza yani kuş öldürene ne kadar, işte inek öldürene ne kadar ceza?

BAŞKAN – Yani trafikte bir köpeğe çarptığınız zaman meydana gelecek sonuç ne olacak gibi.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Çalışmaların hepsi var aslında hocam yani gerçekten var.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben de diyorum ki bu konuyu böyle ele aldığımız zaman karşılaştığımız problem sayısı fazla.

BAŞKAN – Fazla, doğru. Zor bir konu da çalışıyoruz zaten, zor bir konu.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yani onu göz ardı etmemek gerekiyor. Yani sokak hayvanlarına getireceğiniz her hak öbür tarafa da gidecek aslında.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Zaten temel sorun o oluyor hocam.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Mesela hayvan yetiştiriciliğinde ne yapacağız?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Öztür dilerim Hasan ağabey, şeyi söyleyeceğim, ne zaman bu konuyu biz böyle bu kadar açık konuşsak, üç tane şey çıkıyor: Bir tanesi avcılık, ikincisi kurban, üçüncüsü besi hayvanları. Yani hayvan hakları grupları o kadar karışık ki. “Sokak hayvanlarına eziyet TCK’ya girsin.” deyince “Ben kurban kesemeyeceğim mi?” geliyor karşıdan.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, dünyadaki çevreci akımlara baktığınız zaman en son derin ekoloji var. Derin ekolojide karınca ile insanın bir farkı yok.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Muzla da yok genetik olarak.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yani karınca ile insanın farkı yok, ona göre karınca ölürse insan da ölsün, aynı hesap. Derin ekolojide bu böyle.

BAŞKAN – Bu işin felsefi bölümüne giriyor tabii o zaman.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Felsefi bölümüne giriyor da bu akımların hepsi Türkiye’de var.

BAŞKAN – Var, var, biliyorum çok uç noktalar var.

Buyurun.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Şimdi, böyle hepimiz konuşunca aslında bir şey geldi aklıma. Hem burada hem de toplumda bir kavram karmaşası da var görünen o ki. O zaman belki bir kavramsal çalışma da yapmak buranın görevi midir acaba? Yani bir sözlük mesela hayvan hakları sözlüğü gibi bir şey yapılıns diye öneri...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yok, ona girersek...

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Neden?

BAŞKAN – Derin ve bilimsel bir çalışma gerektiriyor.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Ama kavramlara göre herkes farklı bir yorum...

BAŞKAN – Şöyle: Onun önünü açacak bir öneride bulunabiliriz, Türkiye’de böyle bir eksiklik vardır deriz; bu konuda taraflar, bu konuyu çalışmak isteyenler yapabilir. Ama biz bunu yapmaya kalkarsak bu konuya hem zaman yetmez hem de bilimsel olarak belki buna yeterli olamayabiliriz buradaki Komisyon üyeleri olarak.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Peki, öneririz sonra.

BAŞKAN – Önerebiliriz.

Zeynep Hanım, söz istemişti daha önce.

Buyurun.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Herkesi dinleme bahsine ilişkin bir şey söyleyecektim, tam o arada şey olmuştu. Yani bir kere, kaygılarınızı gerçekten çok iyi anlıyorum yani gözümün önünden bir film şeridi gibi geçiyor hakikaten kimlerle karşılaşabileceğimiz. Ama dinlenilmedikleri takdirde üzerimizde oluşturacakları baskı ve... Hani algıyı iyi yönetmek lazım böyle bir şeyde yani tam tersine de evrilebilir, dinlenilmedikleri takdirde de -zaten hassasiyetleri, duyarlılıkları çok üst seviyede olan bir kitleden bahsediyoruz- bize olumlu olmayan geri dönüşleri olabilir. Bu takdirde gerçekten çok fazla muhatabımız var ve o noktada acaba kendi içimizde hani ikiyeşerli gruplar hâlinde bölüşerek mi dinlesek acaba, daha çok insanı bu vesileyle dinlemiş oluruz yani hep birlikte olmasa da küçük küçük komisyonlar arasında.

BAŞKAN – Ya da sayısal olarak bir şey belirleyelim bugün yani bu sonsuz değil, kriter koyalım.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Kriter koyalım.

BAŞKAN – Yani diyelim ki bu Komisyon, atıyorum 30 tane hayvanserver derneğini dinlesin gibi.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Eyvallah ama ona bir sınır koymak zorundayız.

BAŞKAN - Yani böyle bir kriter de koyabiliriz yani bunun sonu yok gerçekten.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Evet, sonu yok.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Onlar için de bir kriter koyalım.

BAŞKAN – Koyalım, koyabiliriz.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Ya da şu tarihe kadar rapor gönderen...

BAŞKAN – Ama o mümkün değil.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Hatta onlara bırakırsanız, biz Komisyondan çıkalım, onlar Komisyona gelsin.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Başkanım, ben bu konuda bir öneride bulunabilir miyim?

BAŞKAN – Bir önce...

Buyurun.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Sayın Başkanım, şimdi, tabii, bu Komisyonun ilk toplantısı olduğu için aslında hiç genişletmemeniz gerektiği kadar mevzunun genişlediği görülüyor. Asıl işin içinden çıkamayacağımız tarafı bu. Şu anda ülkede yıllardır konuşulan öncelikler var. Bu Komisyon buralara katkı yapabilirse bence görevini ziyadesiyle ifa etmiş olacak. Bununla alakalı, daha genişletilmesi gereken alanlarla alakalı eğer bir gün biz kanun yapabilirsek bundan kaynaklı bakanlıklar, ilgili bakanlıklar çeşitli yönetmeliklerle bunları genişletebilirler. Yani suçlu hayvanlar var, diğer hayvan grupları var falan, bunlarla alakalı alt mevzuatlar çıkarabilirler. Biz bir ana metin oluşsun diye bir komisyon çalışması... Aslında ben daha önceki zamanlarda bu tür komisyonlar oluştuğunda ve bu komisyonlara çağrılan insanlar veya çağrılmayanlar veya çağrıldıktan sonraki refleksleriyle alakalı birçok böyle basında masında eskiden kalmış kayıtlar var. Onları incelediğimde daha çok o dönemde kimlerdi, şahısların isimleri önemli değil ama bu psikolojik, bu sosyal süreçte aslında bu komisyonlara katılan siyasi partilerin de daha sonraki bu eylemlere bizzat destek vermiş olduklarını gördük. Yani Komisyona geliyorlar, toplanıyor, herkes, siyasi partiler fikrini aslında söylüyor -hani bir amaca yönelik bir gayrettir komisyonlar -fakat sonra burada tabiri caizse biraz daha abartacak birtakım eylem ve hareketlerde bulunanlara bir bakıyorsunuz ki siyasi partinin ya komisyon üyelerinden veya partide herhangi birisi, komisyon çalışmalarıyla da bazen alakası olmayan parti mensubiyeti olan insanlar bakıyorsunuz onun yanında o çığırkanlığa tamamen destek oluyor.

Öncelikle benim istirhamım şudur, önerim şudur: Şu anda burada bütün partilerin kendini temsil kabiliyeti ve sayısı var ve herkesin çok iyi niyetli olduğu ortada, bir şey yapmaya çalışıyoruz. Bu süreçte, özellikle bu dinleme ve Komisyona çağrılacak insanlarla olan görüşmelerden sonra her şeye rağmen, eski tecrübelerden bahsediyorum, basına hemen bilgi veren, efendim, bu konularda tabiri caizse Komisyonu sürekli baskı altına almaya çalışan, kendi fikrinden başkasının doğru olduğuna asla inanmayan gruplar olacak, bu normal, bunlarla karşılaşacağımızı bilmemiz lazım öncelikle. Benim öncelikle istirhamım ve önerim şudur: Bu kameralar, tekrar siyasi partiden temsilci arkadaşlarımıza uzatıldığı zaman lütfen bu konuda özellikle Komisyonun çalışmasını, hassasiyetini korumaları noktasında hareket ederlerse Komisyon daha sağlıklı bir süreç işletebilir.

Bir de siz dediniz ya “Birkaç başlıkta en büyük sıkıntı çıkacak.” Ben biliyorum ki en önemli sıkıntı çıkacak başlıklardan bir tanesi kısırlaştırma süreciyle alakalı olacak. Bu hem işlem ve eylem açısından çok masraflı ve uzun bir iş hem de bu konuda çok birbirleriyle ayrılan, taban tabana zıt olan görüşler var. İşte ekonomik kısmı önemli. Ben hesap yaptım yani ülkedeki bütün veteriner hekimler ücretini de karşılayacak veya bununla görevlendirecek olsanız yıllar sürüyor, sadece diğer hayvan boyutlarına indirgemeden ve kedi köpekleri de düşündüğünüz zaman ve buna bütçe lazım, buna bütün yerel yönetimlerin katkı sunması lazım, aldırması olduğu bütçeleri buna harcaması lazım, ilave destek vermesi lazım falan, bayağı uzun bir boyutu var.

Yani ben tekrar bağlayarak şöyle istirham ediyorum: Komisyonun, bize şundaki üyelerimizin en önemli katkısı bu süreçte, Komisyonumuzun raporu oluşuncaya kadar bu tür ortamlara tabiri caizse körükleyici değil, baskılayıcı, idare edici bir süreç işletmeleri çok faydalı olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkanım, şimdi, bir önceki toplantıda internet sitesi açılması için bir yetki vermiştik size, hatırlarsanız sosyal medya hesapları konusunda da. İsterseniz şöyle bir çözüm üretelim buna: Komisyonun temel amacının da hayvan hakları ihlallerinin tespiti ve çözüm önerileri olduğunu belirten bir internet sitesi veya sosyal medya hesabı Başkanlık tarafından açılın ve bir duyuru yapılsın; bu konuda çalışan, bu konuda emek veren, görüş belirtmek isteyenlerden o sitemize gelen görüşler toparlansın. Herkesi dinlemek elbette zor ama oraya görüş belirtenlerin görüşleri toplanarak ortaklaştırılabilir. Ardından dinlenecek kişi ve kurumlara ilişkin burada bir karar veririz, onları dinleriz. Rapor alınacak kısımlar için de ayrı bir çalışma yapılır ve onlardan rapor alınarak, raporları... Bence 5199’daki temel tespitleriniz çok doğru, ona ilave edilecek birkaç nokta daha var, ortaklaşılacak noktalar. Aynı zamanda da 2016 yılında Çevre Komisyonu tarafından tüm siyasi partilerin ortaklaştığı bir kanun metni de çıkmıştı. Ancak erken seçim kararı alındığı için bu atıl kalmıştı. İsterseniz onun üzerinde de birlikte bir çalışma yaparız. Bu şekilde toplumun her kesiminde bu konuda duyarlı hassas olanlar gerek bu hesaplara internet sitesinde görüşlerini ve çözüm önerilerini ifade ederek hem dinlenerek hem de raporlandırılarak bu şeyi birlikte harmanlayıp raporumuzu ortaklaştırabiliriz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

YASAMA UZMANI BALI EMRAH BİÇER – Sayın Vekilim, 2014 yılında ben o zaman Çevre Komisyonunda görevliydim, o yasanın çalışmalarında ben de yer aldım. Bir buçuk aylık bir çalışma yaptık. Onunla ilgili neler yapıldı, neler edildi, kimler dinlendi, onunla ilgili, Komisyona sunum da yapabilirim.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii. İşte tüm siyasi partilerin ortaklaştığı bir metin kabul edilmiş orada zaten.

YASAMA UZMANI BALI EMRAH BİÇER – Evet. Kadük oldu, kaldı. Doğru.

BAŞKAN – Şimdi isterseniz, önümüzdeki hafta dinlenilmesi gereken, davet edilmesi gerekenlere karar verelim önce. Somut adımlarla devam edelim. Bu konuda 5199’la ilgili bilgi vermek üzere Tarım ve Orman Bakanlığı yetkililerini davet edelim diye bir önerimiz var.

YASAMA UZMANI BALI EMRAH BİÇER – Zaten hepsini kapsayacaktır. İşte Kara Avcılığı Kanunu var.

BAŞKAN – Yani bir yerden başlamamız gerekiyor. Çarşamba günü saat 11.00’de yine öncelikle Tarım ve Orman Bakanlığında bu konu hakkındaki yetkilileri davet edelim. Akabinde diğer üniversitelerimizi davet edelim. Yine çarşamba ve perşembe günü üniversitelerimizi dinleyelim. Sonrasında da cuma günü STK’lerden başlayabiliriz diye düşünüyorum ben.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Veterinerlik fakültelerinden...

BAŞKAN – Veterinerlik fakültelerinden özellikle ya da bu konu hakkında sizlerin de varsa bildikleri, yani hukuk fakültelerinden özellikle bu işin belki hassasiyetini dile getirmiş, bu konuda çalışmış kişiler olabilir. İlla ki veterinerlik fakültesi olması da şart değil, işte biyoloji olabilir, bunun haricinde başka şeyler de olabilir. Varsa önerileriniz iki gün içerisinde başkanlığımıza bildirirsiniz arzu ederseniz. Bunları davet edebiliriz. İlla ki perşembe de olması şart değil. Ondan sonraki süreçte de davet ederiz. Ama bir yerden başlamak lazım.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Burada bir tane manifesto var. “Avcılık yasaklanmalı” diyor.

BAŞKAN – “Tamamen yasaklansın.” diyor o.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi bu, deniz avcılığında balık yemeyi seviyor mu bu arkadaşlarımız?

BAŞKAN – Onların kastı kara avcılığı daha çok.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – “Kurban yasaklansın.” diyenler var mesela. Biz Müslüman bir ülkeyiz. “Kurban yasaklansın” diyenler var. O kadar uçlara değil aslında. Biz temel ortaklaşılın ve temel anlamda çözüldüğü zaman sorunları ortadan kaldıracak bir yaklaşımla gitmeliyiz. Yani çok daha başkaları var.

BAŞKAN – Şimdi geçen pazar günü katıldığımız toplantıda bu yaşandı aynen.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Benim anlatmak istediğim olay bu. Deminki örnek verdiğim de bu. Dünyadaki çevre akımlarının en bilinçsiz ve şiddetli olanları da Türkiye’de baş göstermeye başladı. Ben bunu söylüyorum. Yani bu cümlelerin hiçbir şekilde karşılığı yok. “Avcılık yasaklanmalıdır.” Neyin avcılığı yasaklanmalıdır. Mesela şimdi biyolojik açıdan düşündüğünüzde, ekolojik olarak olaya baktığınızda bu kadar kedi ve köpeğin ülkede yaşaması mümkün mü? Hayır. Doğal şartlarda bunlar bu kadar üreyemez ve bu kadar büyüyemez. Bunu yapan da insan. İnsanın dokunmadığı bir hayat bunlar için geçerli. Aslında bunları korumak değil, korumaya da ihtiyaçları yok. Onların özgür kalmaya ihtiyaçları var. Hiçbir şekilde karışmayacaksınız. Mesela burada bir maddede evlerdeki hayvanların durumuna değinmiş. İşte yaşadığı bölgede dokunulmamalı diye. Apartmanlarda kalacak, vesaire. Ben de diyorum ki bu kadar inceye giderseniz bu incelikte bir sonuca ulaşamayız çünkü herkes buraya gelip bir şeyler anlatacak. Biz kanunda genel kuralları koyduktan sonra, ondan sonra zaman içerisinde kurumlar onu düzeltir. Mesela belediyelerdeki alanlar, nasıl düzenlenir? Bir standart getirttiniz mi ona göre yapmak zorunda. Yani gidip de işte bu küçükmüş, burası haphane gibi, burası bilmem ne diye. Bunlar bizim işimiz değil. Biz standardı belirleyeceğiz. Bunu da ne yapacaksınız? Bunu uzmanlarıyla görüşeceksiniz. Metrekare olarak hesaplanacak, kaç tane köpek varsa, kedi varsa o kadar girecek.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Bu işte bizim konumuzu değil aslında.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Standardı belirlemek bizim konumuz.

BAŞKAN – Şimdi, Hocam, biz bilimsel bir kurul değiliz. Biz siyasi bir komisyonumuz aynı zamanda.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Veya standardın belirlenmesinin önerilmesi bizim konumuz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yerel yönetimler birimleri var. Aslında bu görev biraz da yerel yönetimlere aittir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bu konuda gerekli düzenlemeyi yapar diye düzenleme...

BAŞKAN – Biz dikkati çekeceğiz. İlgili kurumların dikkatini çekeceğiz ama beri yandan da...

HASAN KALYONCU (İzmir) – “Standardın belirlenmesini sağlar.” dediğiniz zaman bunu kanunda verebilirsiniz.

BAŞKAN – Milletin sesinin duyulması gereken bir yerdeyiz. Dolayısıyla bilimsel bir çalışma komisyonu değiliz biz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tabii ki.

BAŞKAN – O hâlde milletin bu konudaki ilgililerini mutlaka dinlemek zorunluluğumuz bu anlamda var. Bizim farklı bir misyonumuz olsaydı ona görev davranırdık ama biz hem bu temel prensipleri ortaya koyacağız ama bundan etkilenen muhatapları da mutlaka burada dinlemek zorunluluğumuz var. O yüzden sizin dediklerinize farklı bir alanda katılıyorum ben. Dedikleriniz son derece doğru ama bu Komisyonun kuruluş amacı ve çalışma prensipleri sizin dediğimize tam da uymuyor. Yani bizim farklı bir görevimiz var bir yandan. Toplumdaki hem gazı alabilmek, vatandaşların bu anlamdaki ulaşılabilir olduğunu göstermek, Mecliste bu çalışmanın yapıldığını hissettirmek ve sonuç almak tabii ki. En önemli olan da verimli bir sonuç almak.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben diyorum ki sonucu alamazsanız bu gaz alma işi daha fazla patlamaya neden olur.

BAŞKAN – Yüzde yüz alamayız zaten Hocam. Yani yüzde yüz bu işi çözeceğiz diye bizim herhangi bir şekilde iddiamız da yok ama bizim, en iyisini, en idealini oluşturabilmek için bir yol çizmemiz lazım. O yolu açmaya çalışıyoruz.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben de diyorum ki biz hayvanseverlerin gazını almak değil, hayvanlara daha iyi yaşanabilecek alanı oluşturabilme çalışması bu.

BAŞKAN – Mutlaka, amacımız o zaten. Onu yaptıktan sonra zaten gaz alınacak.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben de hayvanseverim. Bu ülkedeki çoğu insan da hayvansever. Çok nadir, böyle arada sapıklar çıkıyor böyle hayvanlara eziyet eden. Bu ülke kültürüyle, geleneğiyle... Mesela bizim Anadolu’da, Trabzon’da bizim ineklerin her birinin ismi vardır ve her birinin boynuzları arasında gerdanlıkları vardır, süslemeleri vardır. Onu süslerler. Bir sürü şey. Evin bir bireyi gibidir. Şimdi Anadolu’da bu durum varken hayvanseverlerin gazını almak değil, hayvanlara iyi kötü yaşanabilecek bir dünya oluşturmak. Aslında geleceğe bir şeyler bırakmak.

BAŞKAN – “Gaz almak” derken onları dinlemek açısından dedim. Yani onları sadece memnun etmek değil, hayvanların yaşam koşullarını değiştirerek, düzelterek memnun etmek, sonuçta derdimiz o.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Gazını almak değil, anladığımızı göstermek.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Benim bu komisyona gelme amacım, ben onu söyleyeyim: Hayvanlara güzel bir ortam bırakıp Türk milletinin geleceğine de buradaki bunların hepsi bizim değerimiz, ülkede yaşayan bütün hayvanı, bitkisi, her şeyi bizim değerimiz, bunları koruyup geleceğe aktarabilmek ve canlının eziyet çekmeyeceği bir ortam oluşturmak.

BAŞKAN – Tabii ki.

Jülide Hanım, buyurun.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Bence çerçeveye bir karar vermek lazım. Öncelikle kanuni problemlerimiz var; bunlarla ilgili bir çalışma. Kurumsal problemlerimiz var, çok net görülüyor; bunlarla ilgili çalışma. Finansal ve bütçe problemlerimiz var. Belediyelerde özellikle gördüğümüz hayvan barınağında en büyük sıkıntı belediye başkanları, evet ben de bunu daha iyi hâle getirmek istiyorum ama bütçem yok diyor. Bununla ilgili bir çalışma o bağlamda. Uygulama ve denetimde aslında problemler var. Biz buradan kanunu nasıl çıkartırsak çıkartalım denetimle ilgili bir sıkıntı yaşadığımızda hani sorunları koyarsak... Dinleme işine ben de katılıyorum, dinlemek zorundayız. Hocama da katılıyorum. Çok anlatıyorlar ama şöyle bir şey var. Biz evde bir hayvanımıza bile hepimiz üç ayrı bireyiz, hepimiz ayrı davranıyoruz, hepimiz ayrı özgürlükler veriyoruz. Ben her yeri gezmesini istiyorum, evimizde babamız sadece şu şu noktaya gitsin diyor gibi. O yüzden aslında hayvanseverler de böyle. Kimi sınırsız özgürlük istiyor ama insanların da bir özgürlüğü var, onu da kısıtlamadan, birlikte yaşamayı öğretmek lazım ve bununla ilgili de kanunları da buna göre çıkartmamız lazım.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Özür dilerim, bir cümle.

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Tabii ki.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Şimdi bir şeye daha dikkat etmek lazım diye düşünüyorum. Biz kanun yapmıyoruz. Bu Mecliste sonu değil. Niye söylüyorum ben bunu. Zaten ben biliyorsunuz Tarım Komisyonu Başkanıyım. Benim Komisyonumda şu anda görüşmek için sunulmuş olan hayvan haklarıyla alakalı onlarca kanun teklifi var fakat bunların ben hepsini tek tek inceledim, tabii benim mesleğim de olduğu için. Birçoğu -tabiri caizse- siyasi gayelerle verilmiş, kendi seçmenlerine bir mesaj vermek üzere, bakın, biz de verdik ve birçoğu birbirini kopyalamış, aynı metinleri yapıştırmışlar, çok yetersiz metinler ve bu metinlerde çok işimize yarayacak bir dil de yok. Birçoğu görüşülmeye bile değmeyecek kadar basit. Biz şimdi buradaki Komisyonun oluşturacağı rapor doğrultusunda kanun kim yapmak isterse -artık milletvekilleri verebiliyor ya- buna bir zemin oluştursun, neleri daha fazla dikkate alacak ve ağırlıkla şu anda toplumun beklentileri ama kim adına, hayvanlar için ve bu ülkenin geleceği için diye düşünün, doğanın, çevrenin, her türlü gelecek için yapılması düşünülenleri de o kanunla dercedebilelim diye yapmaya çalıştığımız toplantılar bunlar. Ancak bir şey daha var. Orada o kanun yapanlar, şu anda bize teklif verenler de dâhil, sınırı belirlemişler zaten. Bizim şu anda bu sınırı çok genişletmek gayretimiz işi tamamen bir daha çıkmaza sokabilecek bir sürece götürür bizi. Mümkün olduğu kadar odaklanılmış zaten bugüne kadar konular üzerinde çalışmak. Onlar da çok fazla değil, konuştuğça ortaya çıkacak dört beş tane başlık var. O dört beş başlığı mantıklı bir şekilde burada derleyip toparlayıp herkesin de görüşünü belli ölçülerde yansıttığımızı gösterebilirsek hem sosyal-psikolojik süreci yönetmiş oluruz hem de daha sağlıklı bir veri tabanı oluşturmuş oluruz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şöyle: Biz eğer yüz yüze görüşmeye davet ettiğimiz veya düşüncelerini bize aktarmak için buraya gelecek olan STK'lerden geldiklerinde görüşmeden önce görüşlerini belirten bir raporu bize yanlarında getirmelerini bir şart gibi eğer koyarsak...

BAŞKAN – İletişimimizde bunu söyleriz onlara.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Çünkü sözlü anlatım insanların da çok kolayına gelen bir şey ama bir şeyi profesyonelce yazıya dökmek, derdini anlatmak için bir ön çalışma yapmaya meyil göstermesini sağlamak o konuşma süresini de kısaltır, bizi de rahatlatır. En azından karşımızda bir şey anlatmaya çalışan bir STK temsilcisinin raporu zaten önümüzde olur. Hem dinler hem ona bakar hem

de onun söylediklerine bir yanıt üretmek zorunda hissetmeyiz çünkü söyleyeceklerinin sınırları, çerçevesi zaten raporda görünürdür. Yani o derdini anlatmaya çalışan kişi bir canlı olarak mı görüyor hayvanları yoksa bir mal olarak mı kabul edilmesini istediğini biz zaten o konuşmaya başladığında raporunda hızlı bir incelemeyle görebileceğimiz için bizim açımızdan da görüşmeleri kısaltmak, süresini kısaltmak karşılıklı diyalogu da dozajı da enerjiyi de böyle patlama seviyesine getirmemek daha mümkün olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ben de aslında tam bu konuda söyleyecektim. Sözlü olarak buraya grupları alıp görüşmeye başladığımızda bir şeyi ifade etmek isterim. Bir gün “full” bakanlık, ertesi gün “full” üniversiteler yaparsak STK'lere ve hayvan hakları komisyonlarına çok az zamanımız kalır kanaatindeyim. Yani biraz daha zamanı verip...

BAŞKAN – Hayır, her hafta böyle yapmayacağız. Önümüzdeki hafta böyle başlayacağız da ondan sonraki haftalarda tamamen STK'lere yoğunlaşacağız.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – STK'leri bir güne sıkıştırmayıp devam edeceğiz yani.

BAŞKAN – Devam edeceğiz tabii. Yetmez zaten.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – İkinci önerim de şu olacak. Çok fazla insan gelecek. Hepimiz hâkimiz, çok fazla şey söyleyecekler ama dört beş tane ana konumuz var. Bunlardan biri sabahtan beri konuştuğumuz bunlar candır, bunlara eziyet etmek, bunları öldürmek suç olmalıdır. Besi hayvanı, tarım hayvanı, vesaire dışında yaptırım eksikliği çok büyük. 5199'un yaptırımı yok. Yani aslında o bahsettiğiniz bütün şeyler var yönetmelikte Hocam. Bir köpek kaç metrekaide kalır, bir barınak...

BAŞKAN – Var.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Hepsi var. Yani mevzuat bunu uygulamayı başarır...

BAŞKAN – Uygulamadan kaynaklanan sıkıntılar var.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Aynen. 5199'u biz hakkıyla uygulasak olacak aslında. Uygulamayı bir türlü başaramıyoruz, oturtamıyoruz. Hem biz hem siz hem iktidar hem bizim belediyelerimiz. Herkese konuşuyorum. Kaynağı konusunda evet biraz...

BAŞKAN – Bu bir kültür. Siyasetin dışında bir şey bu.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Bence de.

Bu görüşeceğimiz insanlarla kakofoni olmaması ve mikrofonu ele alanın dakikalarla konuşup...

BAŞKAN – Zaman sınırlaması koymamız gerekiyor.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Hem zaman sınırlaması koyalım hem şunu önereceğim izniniz olursa: Bu bizim için majör, sonuç almayı beklediğimiz iki üç konudaki fikirlerini spesifik olarak biz yöneltilim. Yani hadi anlat, ne derdin var kardeş demek yerine ilk önce şu üç soru hakkında sizin kurumunuz ne düşünüyor, bu konudaki çözümünüz nedir, daha sonra diğerlerini anlatırlarsa biz de çok hızlı bir şekilde günü, zamanı geldiğinde şey diyebiliriz, 56 tane dernekle konuştuk, 56'sı da bu soruya böyle cevap verdi. Bize de sıçrayan eden olmaz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Tabii.

Buyurun Gülizar Hanım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkan, özellikle -sayın vekil de ifade etti- denetim konusunda bizim eksliğimiz var. 5199’da eksikler var, cezai yaptırımlarda eksiklikler var ama denetimde çok eksik var ve bu konuda çalışan gerek baroların gerekse bu konuda çalışan STK’lerin temel talepleri de yerel yönetimlerin ilgili birimlerine, orada yaşanan hayvan hakkı ihlalleri konusunda bir denetim ve denetim görevini yerine getirmemesi hâlinde de bir yaptırım uygulanması yönünde kanuni bir düzenleme isteniyor. Sizin az önce saydıklarımızın, işte, dört başlık saydınız, 5’inci başlık olarak bunu koyarsak bu şekilde bu konuda çalışan, bu konuda emek veren hem bilim insanlarının hem STK’lerin hem de hayvansever arkadaşlarımızın taleplerinin birçoğunu da bu şekilde ortaklaştırmış oluruz diye düşünüyorum.

Kanun meselesine gelince, evet, biz burada kanun yapmayacağız. Komisyonunuzda bekleyen bir dünya –bahsettiğiniz şekilde- kanun teklifleri de olabilir ama toplumun beklentisi bu Komisyonun çalışmalarını ve önerilerini bir kanuna bağlamak, bir kanun teklifinin Meclise gelmesi ve bizim onun altını oluşturmalıyız ve bunu mutlaka ve mutlaka bir kanuna dönüştürmeliyiz. Ben geçtiğimiz hafta yaptığımız toplantıda ifade etmişim, 24 Haziran öncesinde bütün milletvekili adayları ve bu konuda siyasi partilerin önderleri, liderleri, başkanları, hepsi bu konuda bir taahhütname imzaladı ve bu taahhütname sonrasında da hepimiz “24 Hazirandan sonra bu konuda talepleri, görüşleri de alacak ve ortaklaşıracağımız bir kanun teklifiyle bu sorunların çözümü için milletin Meclisini çalıştıracacağız.” dedik. Bu Komisyonun bu şekilde ana komisyona bir kanun teklifi önerisinin altyapısını oluşturacak bir raporla gitmesi de önemli ve bence 2019 yılında biz verdiğimiz sözü tutalım, bu Komisyonun çalışmaları ana komisyonun kabul edeceği ve Meclisteki tüm siyasi partilerin de ortaklaşacağı ve ortaklaşa çıkaracağı bir kanun teklifine ve bir kanuna dönüştürelim.

BAŞKAN – İnşallah.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Tabii, öncelikle onu ben bekliyorum, emin olun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Dönüşmezse zaten burada mükemmel bir çalışma yapsanız da kurtarmaz.

BAŞKAN – Bir anlamı yok yani.

HASAN KALYONCU (İzmir) – O derneklerin hiçbirinden kurtulamazsınız.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Vicdanımızdan kurtulamayız.

HASAN KALYONCU (İzmir) – O dernekler vicdandan daha kötü yapar.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Bir şey sormak istiyorum: İyi ve kötü uygulama örneklerini görecektir miyiz yerinde? Böyle bir şeyimiz var mı?

BAŞKAN – Görülebilir tabii ki, bu konuda da yerinde görmekte fayda var. İnsanın fikri değişiyor.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Belki yurt içinde veya yurt dışında da ne örnekler var, belki onların bu konuda çözümleri nedir, nasıl süreçlerden geçmişler? Biz değilse bile uzmanlarımız bu konuda bir çalışma yapıp bize sunarlarsa eğer belki bir örnek teşkil edebilir iyi uygulamalar, kötülerden de bir ders çıkarabiliriz. Bu da belki bize örnek, yol olur.

BAŞKAN – Aydınlatıcı bir yol gösterir, tabii ki o da olur.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – O zaman somutlaştıralım tekrar.

BAŞKAN – Somutlaştıralım: Çarşamba günü Tarım ve Orman Bakanlığımızdan yetkililerimizi davet edeceğiz öncelikle, onun akabinde perşembe günü üniversitelerimizi alalım, cuma günü de...

YUNUS KILIÇ (Kars) – Pardon Başkanım, uygulamada Çevrenin de çok etkisi olacağı için...

BAŞKAN – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, tamam, onu da alalım, aynı gün alalım.

Çarşamba günü iki bakanlığın yetkilileri, isterseniz Adalet Bakanlığından da hukuki uygulamalar konusunu alalım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Onu son aşamada alalım isterseniz Sayın Başkanım çünkü hukuki uygulamalar noktasında baroların çok ciddi çalışmaları var.

BAŞKAN – Hayır, görüşlerini alalım. Bakanlık yetkililerinin bu konudaki düşünceleri nedir? En sonunda zaten sayın bakanları da ziyaret edeceğiz, akabinde de ama üç bakanlık ilgili bence bu hususla. Bence gelsinler, üç bakanlığımız. Onun haricinde, perşembe günü üniversitelerle ilgili talepleriniz, teklifleriniz var mı arkadaşlar “Şu üniversiteler gelsin.”

YUNUS KILIÇ (Kars) – Daha önce bu çalışmalarda bulunmuş, bu meselelerin en çok konuşulduğu yerler, muhatap olduğu yerler, biliyorsunuz meslek icabı veterinerlik fakülteleri. Evet, veterinerlik fakülteleri hukuki boyutunu bilmeyebilirler ama problemlerin tamamen sahada da, çıkaracağımız kanun da olsa yürütücülerini onlar olacak. O yüzden bunların bilgisine daha çok başvurmamız gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda çalışmış arkadaşlarımız Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesinde, özellikle yönetmeliklerle alakalı süreçlerde bulunmuş Oytun Okan Şenel var.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Bu bizim de önerdiğimiz bir isim.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Aynı zamanda orada yine hayvan davranışlarıyla alakalı bize fikir verecek, derin çalışmaları da olan Yasemin Salgarlı Demirbaş diye bir arkadaşımız daha var.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Üniversiten mi Vekilim?

YUNUS KILIÇ (Kars) – Ankara Veterinerlik Fakültesi, hepsi. Ben de eski bir Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi hocası olduğum için. Aynı zamanda, bir de hani ikinci aşamada dedim ya, bu kısırlaştırmayla alakalı ciddi süreçler olacak. Bu konularda fikir vermesi açısından yine orada Doçent Doktor Halit Kanca var. Bunlar zaten bir ekip olarak yıllardır çalıştıkları için doğum ve jinekolojide.

BAŞKAN – İletişim bilgileri vardır herhâlde.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Var, hepsini vereceğim.

Aynı zamanda, yine, bütün şikâyetlerin de geldiği bir merci olması sebebiyle Türk Veterinerler Hekimleri Birliği var, Ankara’da, burada da yine bu konuyla alakalı bir veteriner hekim arkadaş var, Haluk Aşkaroğlu, Genel Sekreteridir zaten, onu önereceğim.

Bunun dışında, yine –tesadüftür- Mecliste bulunan Tutanak Hizmetleri Başkanlığında HAYTAP adına bir arkadaş var, Pelin Hanım, Pelin Hanım da daha önce çok bütün bu şeylerde bulunmuş, tecrübeli.

Bunun dışında HAYKOD, bunun merkezi İstanbul’da.

BAŞKAN – Bunlar sivil toplum kuruluşları adına, biliyorsunuz. Üniversiteleri alalım.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Tamer Hoca var, Tamer Dodurga, İstanbul Üniversitesinde ve onun dışında Türel Hoca var, Uludağ Üniversitesi Veterinerlik Fakültesinden Türel Özkoç, sizin metinlerinizde de var.

Burada çok genişletmeye gerek olduğunu düşünmüyorum. Özellikle tıp fakültelerinden çok isim var, 1 kişi olsa yeterlidir, 2’nciye ihtiyaç yok çünkü tıp fakültelerinin burada söyleyebileceği fazla bir şey yok.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Deney hayvanlarıyla ilgili zaten veterinerlik fakülteleri...

YUNUS KILIÇ (Kars) – Veterinerlik fakülteleri de onları yönlendirir, tıp fakültelerindeki deney hayvanlarının başında da veteriner hekimler bulunur, biyologlar bazen, meslekten olanlar bulunur. Şimdilik bunlar, veterinerlik kısmıyla alakalı bunlar.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Siz yazılı olarak vermiş miydiniz üniversiteleri?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Biz verdik.

BAŞKAN – Verdiniz.

Başka, arkadaşlar sizlerden önerimiz var mı?

SERAP YAŞAR (İstanbul) – İletelim.

BAŞKAN – Yarına kadar olabilirse.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – İstanbul Üniversitesi Veterinerlik Fakültesinden ben sordum da isim gelmedi henüz.

YUNUS KILIÇ (Kars) – İstanbulda Tamer Hoca vardır, bilgilidir, deneyimlidir, veteriner hekimdir zaten.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Tamer Hoca'nın gelmesi, Ankara Üniversitesinden Oytun Hoca'nın gelmesi...

YUNUS KILIÇ (Kars) – Oytun gelecek, ben konuştum kendileriyle.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Ben de görüştüm, o konuda bir sıkıntı yok.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Uzmanlarda bu kadar mutabık kalmamız iyiye işaret.

BAŞKAN – Yok, kalırız, hepsinde kalırız inşallah.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Bunların hepsi bilim insanları, bunların siyaseti olmaz, bunlar doğruyu söylerler.

BAŞKAN – Bu uğraştığımız konu da siyasetüstü bir konu zaten.

Sivil toplum kuruluşlarından, siz yazılı olarak vermiştiniz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkan, Ersan Şen Hoca var, özellikle bahsettiğimiz, hukukçu.

BAŞKAN – Biliyorum, hukukçu.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Onu da çağıralım ki Türk Ceza Kanunu'nda bunun yer alması noktasında bize ciddi bir ufuk açacaktır.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Televizyonlardan vakti kalırsa hocanın.

BAŞKAN – Benim hocamdır, İstanbul Siyasaldan benim hocamdır.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Tamam da Ersan Hoca her konuda uzman yani.

BAŞKAN – Üniversiteleri perşembe günü, cuma günü de sivil toplum kuruluşlarından başlayalım.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Üniversiteler ve STK'ler dışında baroların hayvan hakları komisyonlarını da... Çünkü 81 ilin 40'ında falan kurulu, hepsini elbette...

BAŞKAN – STK'leri dinlerken onları da dinleyeceğiz, STK'ler kısmında dinleyeceğiz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ama muhakkak aralarından 6-7'sinin gelmesi, hani belki böyle devam edeceksek bir sonraki haftaya, bir gün özel olarak onları arka arkaya koyarsak konuları bağlar, çıkabiliriz. Hani karışmaz, ayrı ayrı olmaz da. Bütün baro komisyonlarını aynı gün çağırırız 6-7'sini.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Baro komisyonlarından birini çağırırsak olmuyor mu? 6-7'ye ne gerek var? Aynı şeyleri söylemiyorlar mı?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ankara'yı çağırıp İzmir'i çağdırmayalım mı? Zaten 3-4 baro var.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Zaten 3-4 baro var, Ankara, İstanbul, Bursa çok etkin çalışan iller.

HASAN KALYONCU (İzmir) – İçlerinden birini alsak, olmaz mı?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Bence üçünü de dinleyelim.

BAŞKAN – Üçünü aynı anda dinleriz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Tabii tabii, onlar kavga dövüş edecek insanlar da değil.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Barolar bize yol gösterecek, yol açacak, sıkıntı çıkarmayacak yerlerdir.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben de onu diyorum, 3 yerine 1'ini dinlese, daha iyi, sonuç aynı.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Şöyle: Hayvan hakkı ihlallerine ilişkin barolara çok ciddi şikâyetler var ve onların bu konuda ciddi çalışmaları var. O yüzden bizim Komisyonumuzun temel çalışmasında bence en çok katkı verecek olan o komisyonlar.

BAŞKAN – Peki, bir yandan da bu hayvanların saldırılarından zarar görenler var; malum, Kayseri'de öldürülen bir kızımız var. Şimdi, bir de o tarafları dinlememiz gerektiğini düşünüyorum ben. Bunların dernekleri var mı? Benim bilebildiğim, ulaştığım bir dernek yok. Kişisel olarak ulaşmamız gerekiyor. Böyle önerileriniz varsa onları da alıp onları da ayrı bir gün dinleriz.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Bir ricam olacak.

BAŞKAN – Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ne olur basına kapalı olsun onlar, olur mu?

BAŞKAN – Basına kapalı olur tabii onlar.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Teşekkürler.

Çünkü bir pitbull saldırısı haberi on yıllık emeği şey yapıyor.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Benim kızımı dinlemenizi isterim yani her gün eve gelebilmek için ne sıkıntılar çektiğini.

BAŞKAN – O anlamda da sıkıntı yaşayan çok insan var çünkü, onları da dinlememiz gerekiyor.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yani bir pitbull saldırısı derken orada bir insan ölürse çok önemli bir şey, o kadar şey yapmayınız.

BAŞKAN – Buyurun Zeynep Hanım.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Fiilen zarar görenlerden ziyade bir de hakikaten insanlarda ciddi fobiler var bu konuda. Biz sahada sürekli görüyoruz, hatta benim sahada en çok aldığım taleplerden bir tanesi oydu. “Bu hayvanlar benim sokağımda çete şeklinde geziyorlar, ben evime gidemiyorum.” diyen çok fazla insan vardı. Mesela, çocuklar; servis bırakıyor, servis bıraktığı anda bir köpek çetesi geliyor,

çocuk yola fırlıyor. Çok basit gözüküyor ama insanların günlük hayatları içinde çok ciddi problemler bunlar. O yüzden, fiili zarara uğramasalar dahi, bu tip, fobisi olan insanları ya da normal, gündelik hayatında sıkıntı yaşayan insanları, herhangi bir kişiyi, illa bir STK'si vesaire aranmaksızın dinlemek de bence fayda getirecektir.

BAŞKAN – Hayvanseverler bir yandan tabii ki belki kendilerince haklı, diyorlar ki “Bunlar kendi alanlarında yaşamalı sokakta.” ama sokakta yaşarken de bu sefer, sürü hâlinde kurtlaşan köpekleri görüyoruz âdeta, insanlara da saldırıyorlar. Bu konudaki çözüm önerilerini ben şu ana kadar duymadım, bilmiyorum, bilenleriniz varsa...

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Kaçakçılığı durdurmak Vekilim.

BAŞKAN – Kaçakçılık derken?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Hayvan kaçakçılığı.

BAŞKAN – Hayır, sokakta yaşayan hayvanların insanlara saldırmasını nasıl engelleyebiliriz?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Şöyle Vekilim: Biz sürekli yeri silmeye çalışıyoruz -kendi aramızda da konuştuğumuz bir şeydir- yani tavanda koca bir gedik var, sürekli yer ıslanıyor, biz sürekli o yeri siliyoruz. Hayvanseverler hayvan canı açısından o yeri siliyor, hayvanlar ölüyor, aç kalıyorlar, yazık günah diye; hayvanla arasında mesafe olan ya da bu ilişkiyle büyümemiş insanlar ya da haklı olarak aç kalmış, saldırganlaşmış bir hayvandan zarar görmüş bir insan da tamamen kendi tarafından bakıyor. Bu hayvanların bu kadar çeteleşmesi, popülasyonlarının bu kadar kontrolsüzce artmasının sebebi kaçakçılık. Yani Migros poşetlerine 12-13 tane köpek yavrusunu koyup gümrükten geçirip getirenler var. Bu kaçakçılıkla biz mücadele edemedikçe petshop'lar satıyor, insanlar bunu alıyor, altı ay sonra sıkılıp sokağa atıyor...

BAŞKAN – Ama bunların pek çoğu cins köpekler, parayla satın alınanlar değil, sokak köpeklerinin çoğalmasından oluşan bir sürü de oluşuyor veya köylerden getirip atanlar oluyor; esas problem bu.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Kesinlikle.

Bakmak, kısırlaştırmak, iyileştirmek, sahiplendirmek yerine hem elimizdekileri kısırlaştırmayıp kontrolsüzce çoğalmalarına neden oluyoruz hem de bir yandan ciddi, çok ciddi bir kaçakçılık -Gümrük Bakanlığından bir görüş alabilirsiniz bu konuda, özel ilgilendiğim bir alandı benim, annem gümrükçü olduğu için- inanılmaz bir kaçakçılık geliyor. O vesileyle yurda giren köpeklerin satılmayana yine sokağa düşüyor.

BAŞKAN – Bakın, sizin dedikleriniz bu sorun içerisinde yüzde 5'i geçmez.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – İnanın değil.

BAŞKAN – Esas sorun, köylerden getirilen ve sokakta yaşayan köpeklerin çoğalması, denetimsiz üremeler.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Dediği şeyin özelliği şu: Özellikle o cins köpekler ile sokak köpekleri çifleştiği zaman farklı şeyler ortaya çıkıyor, bunların da kontrolü zor; mesela, pitbull'la başka bir köpek cinsi farklı bir şey çıkar. Şimdi, söylediği şey şu: “Önlem alırken özellikle kaynağı kurutup sokaktaki problemi sonra ele alalım.” diyor.

BAŞKAN – Yalnız, hayvanseverlerle görüştüğümüzde onlar tamamen barınaklarda yaşamasına karşılar gördüğüm kadarıyla yani “Alanlarında yaşasınlar.” diyorlar. Alanları da... İşte, hemen kapıdan çıkıyoruz, karşımızda bir bakıyoruz, bir köpek öbelenmesi ve zaman zaman bunların içlerinde saldırganları da var. Yani bu sorunu nasıl çözeceğiz? Temel sorun bence burada.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Alanlara ineceğiz, başka yolu yok.

BAŞKAN – Alanlarını nasıl kontrol altına alacağız? Barınağa koymuyoruz, barınağa konulmasına karşı hayvanseverler.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, bu konuda uygulamalar var. Yani farklı tavır gösteren köpekleri aradan alırsanız veya bu çeteleşme işinde, hayvan davranışlarıyla ilgili bir uzmandan destek alınırsa orası dağıtılabilir. Bunlar, mesela, Avrupa’da da Amerika’da da insana saldıran ne olursa olsun, köpek veya vahşi hayvan öldürülür, kesinlikle öldürülür. Bunun haricinde de bu şikâyetlerin anında değerlendirilmesi gerekiyor. Mesela, benim bir arkadaşım var, hayvanlara karşı sevgisi var ama karşılaştığı zaman donup kalıyor yani çok kötü oluyor. Bu insanın problemini nasıl çözeceksiniz? Problem orada. Sabahtan karanlıkta ilkokula giden çocukların karşılaştığı... Bana da saldırdılar, İzmir’de hem de dediğiniz gibi, bir grup köpek bir araya geldiler, saldırdılar. Birisi tetikledi mi öbürleri arkasından devam ediyor. İşte bunları yerel yetkililerin oradaki kontrolü... Her şeyin başı kontrol. Ne çıkarırsanız çıkarın, ne koyarsanız koyun, nasıl kanun getirirseniz getirin, kontrol yoksa hiçbir şey yok. Mesela, şimdi, uyuşturucuyla ilgili kanun var ama hiç kimse bakmazsa... Kanun olsa ne olacak, olmasa ne olacak? Bunda da aynı. Denetim tam olursa... Mesela, belediyelerde özellikle bu konuyla ilgili birimlerin olması lazım. Yani çıkıp kontrol edecek, böyle bir gruplaşma varsa onu oradan kaldırıp götürecektir, belirli bir süre barınakta kalsın, ondan sonra başka yere bırakabilirler farklı farklı alanlara.

BAŞKAN – Başka yere bırakılmasını da istemiyorlar, aynı alanda yaşasın istiyorlar çünkü bir başka yere bırakılınca diğer köpekler saldırıyor bu sefer, böyle bir sorun var.

Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yasa diyor ki: “Kısırlaştırmak veya başka bir sebeple alınan hayvan, kısırlaştırılır ya da sorun ortadan giderildikten sonra alındığı yere bırakılır.” diye bir düzenleme var. Yani bir parkın içinden aldığınız köpeği getirip aynı noktaya bırakmak zorundasınız.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ama bu farklı işte yani dediğim o. Orada bir çeteleşme varsa kaldıracak, aynı yere bırakmayacak.

BAŞKAN – Çözüm yok yani bu konuda, ben bugüne kadar rastlamadım açıkçası.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Çözümü var aslında ama bu çözümü hayvanseverlere kabul ettirebilmek önemli olan.

BAŞKAN – Barınaklar var ama işte, barınakları kabul etmiyorlar.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Barınakta kalmalarını istemiyorlar ki barınaklar da zaten bunu şey yapamaz. Özel bölgeler olabilir. Özel bölgelerde bu tür sorunlu hayvanların bırakıldığı yani kısırlaştırılıp ya da sorunu ortadan giderildikten sonra bırakıldığı belli özel alanlar yaratılabilir.

BAŞKAN – Ne gibi alanlar? Barınak değil, mahalle arası değil, “özel bölge”den kastımız ne?

YUNUS KILIÇ (Kars) – Söyleyeyim mi?

BAŞKAN – Evet.

Buyurun.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Arkadaşlar, şöyle, bunların hepsinin çözümü var da fakat asıl mesele şu: Yüz yıldır birikmiş problemi bir yılda çözmemiz mümkün değil. Bir kere öncelikle bunu kabul edeceğiz. Şu anda Türkiye’de iyi niyetli bakanların 700 bin, biraz işin içerisinde olanların en az 1,5 milyondan fazla rehabilite edilmesi gereken veya onlara yaşam alanı oluşturulması gereken hayvan var ortada. Bu sadece kedi, köpek, başka hayvan türlerini de söylemiyorum.

Bazı belediyelerin güzel uygulamaları var, barınaktan ziyade yaşam alanı. Bu yaşam alanları fakat sürdürülebilirliği, ekonomik olarak ve metrekare olarak baktığımız zaman, hayvanların refahını da gözetererek baktığımız zaman büyük alanlara ihtiyaç var. Örneğin, Samsun Belediyesi bunları yapanlardan bir tanesidir fakat birikmiş problemimizi düşündüğünüz zaman, milyonlarca hayvanı düşündüğünüz zaman bunları bir anda yapabilmek zor. Şimdi, biz dönüp dolaşip bakın, sonunda şuraya geleceğiz: Biz elimizdeki mevcut sokak hayvanlarının, bakıma ihtiyacı olan hayvanların, korunması gereken hayvan gruplarının sayılarını peyderpey nasıl azaltacağız? Bunun yolu belli, başka yolu yok, kim ne derse desin, kısırlaştırma. Kısırlaştırmaya geleceğiz. Kısırlaştırılacağı sürece kadar ne yapacağız bu hayvanları? O zaman işte belediyelerin eskisinden daha çok bütçelendirilmelerine ve bu bütçelerini kendilerinin sorumlu olduğu bu alana harcamalarını takip edeceğiz. “Denetleme” dediğimiz bu, başka bir şeye gerek yok. Belediyeler de şu anda zor durumda. Mesela, ben, kendim bizzat yaşadığım –söylemeyeceğim ilçeyi de şey olmasın diye- 50 defa kendim bizzat hekim olarak, milletvekili olarak, akademisyen olarak belli tedbirleri almalarıyla alakalı belediye başkanının bizzat kendisiyle –tanırlar bizi- konuştuk. Yapabileceği bir şey yok. Mahalleye geliyorlar, bazı kontrol, zapturapt işlemleri yapabilsinler diye ama orada birisi çıkıyor, kıyameti koparıyor, oradaki çalışanlar kendilerini zor kurtarıyor ondan. Dolayısıyla bu keşmekeşte belediyelerin de kendi işlerini yapmaları mümkün değil ve denetlemek de mümkün değil. Dolayısıyla bizim öncelikle, herkesin kendi işini yapabileceği kanuni hakları tanımamız lazım, sonra bunları takip etmemiz lazım. Hasan Hocamın dediği tamam, belki küçük yerlerde hayvan grupları varsa ama 1,5 milyon havyanın içerisinde her gün davranış özelliklerini değiştiren binlerce hayvan var. Bunları takip etmeniz, kontrol altına almanız mümkün değil. Hayvanlar niye saldırır bize? Hayvan öncelikle kime saldırır? Hayvanlar her şeyi hissederler yani sizin vücudunuzdaki o enzim değişikliğinden, hormon salınımlarınızdan, ondan korkup korkmadığınızdan, davranışlarınızdan, adım atmanızdan, yere basmanızdan bunları ayırt ederler, öncelikle bunu yaparlar. Kendilerine alan açmak için yani “Siz benim alanıma müdahale etmeyin, buralarda mümkünse fazla dolaşmayın, geçmeyin. Buralar bana ait.” duygusunu vermek için yaparlar. Sonra, biz de onlara saldırdığımız anda bu sefer bir kıyasıya mücadele başlar, kim üstün gelirse. Üstün gelecek taraf sonuçta belli ama bir sürü istemediğimiz görüntüler ortaya çıktıktan sonra. O yüzden, bu şekilde lokal ve sonuca çok etki etmeyecek tedbirlerden ziyade, genel tedbirler almamız lazım, almayı önermemiz lazım, biz alacak taraf değiliz ve bunları, denetleme işini de sert bir şekilde bizim oluşturacağımız raporda tavsiye etmeliyiz. Yapabileceğimiz bu.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sayın Başkanım, bir de şu husus var.

BAŞKAN – Buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Örneğin, bir hayvan işkence görmüş ya da aç bırakılmış, demir parmaklıklar arasında, 2-3 tane köpeğin resmini zaman zaman çok değişik belediyelerin ihlalleri olarak sosyal medya üzerinden paylaşip IBAN numaraları verilerek ciddi gelir elde eden de bir kitle var. Bizim bu çalışmalarımız sonucunda da bu şekildeki bir çalışmaya bu anlamda da bu IBAN numarası vererek bağış toplama noktasında da bir kısıtlamaya veya bir yaptırıma gidilmesi önerisinde de bulunmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Bir de kısırlaştırma, bütçe konusunda dendi. Ben öyle hayvanseverler tanıdım ki bu süreçte, Kars’tan İstanbul’a, kısırlaştırmak için hayvana taksit tutarak 7 bin lira taksit parası veren hayvanseverler var. Bu anlamda, kısırlaştırmak öncelikli çözümlerden bir tanesi, ben sonuna kadar –işin uzmanı değilim ama- sizin görüşünüze katılıyorum. Dediğim gibi ama bunun üzerinden, sosyal medya üzerinden bu şekilde bir kampanya ve bağış toplanması ilişkin de bir yaptırımın önerilmesini bu Komisyon adına gerekli görüyorum.

BAŞKAN – Dün Demirören grubuyla röportaj yaptık da orada muhabirin bir önerisi oldu, daha doğrusu sordu: “Mecliste sembolik de olsa herhangi bir şekilde bir düşünceniz, bir faaliyetiniz olacak mı?” diye de “Herhangi bir düşüncemiz şu an için yok ama arkadaşlarla da paylaşırım, belki onların da görüşleri olabilir.” diye... Yani toplumda ilgiyi çekebilmek, bu alanda daha fazla bu çalışmanın yapıldığını da gösterebilmek için Mecliste bir faaliyetimiz olabilir mi? Soru bu. Ne yapabiliriz?

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Ben bir şey önerebilirim.

BAŞKAN – Buyurun.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Avrupa Konseyinde de böyle komiteler var ve farkındalık oluşmasını arzu ettikleri konularla ilgili parlamenter kampanya yapıyorlar. Yani bizim tüzüğümüzde öyle bir şey var mı, ben bilmiyorum. Burada bir parlamenter kampanya... Bunun promosyonlarını hazırlıyorlar, basın toplantıları, işte fuayede veya ne bileyim ben, Meclisin görünür yerlerinde bunun tanıtımına ilişkin stantlar yani belki böyle bir parlamenter kampanya biçimine, hayvan haklarına duyarlılık ve ilk defa, bence, bilmiyorum daha önce böyle bütün partilerin ortak ele aldığı bir şey var mı? Hepimiz önerge verdik ve bu Komisyon öyle oluştu. Dolayısıyla bu Parlamentodaki birliğe, kardeşliğe de vurgu yapan bir şey. Daha doğrusu, “birlik, kardeşlik”i geri alayım, birlikte çalışma arzusuna... Belki buradan topluma birçok mesajı da içerebilir. Onun için, parlamenter kampanya önerisini size sunuyorum.

BAŞKAN – Olabilir. Bir hafta daha düşünelim isterseniz. Yani şu anda böyle hemen aklımıza gelebilecek bir husus değil. Kamuoyu yaratabilecek bir kampanya mı olur, bir faaliyet mi, etkinlik mi, böyle bir şey düşünebiliriz.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Başkanımız öncelikle bir tane hayvan sahiplensin.

BAŞKAN – Olabilir.

Buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi aklıma geldi. Bundan iki ay önce bizim Mecliste lokantada çalışanlar gece giderlerken köpeklerin saldırısına uğramış Meclisin içinde.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Ne zaman olmuş?

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bir iki ay önce galiba.

Bu problemler Meclisimizde de var, onu da bildireyim. Çalışanlar bazen şikâyet ediyorlar. Bu şekilde burada bizim köpeklerimiz de var Meclis içerisinde dolaşan.

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) – Kedilerimiz de var, ben geçenlerde yavru kediler gördüm.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Kedilerde sıkıntı yok, kedilerde problem yok da köpekler, bizim çalışanlara gece giderken saldırabiliyorlarmış.

Peki, bir şey soracağım: Hayvanseverler arasında, dernekler arasında kısırlaştırmaya karşı olan hiçbir dernek yok mu?

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Var.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Var.

BAŞKAN – Vardır.

HASAN KALYONCU (İzmir) – “Hayvan hakları” dediğiniz zaman, onları canlı olarak kabul ettiğiniz zaman kısırlaştırmada da büyük problem çıkar bu sefer.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Var ona karşı olanlar.

HASAN KALYONCU (İzmir) – İşte ben de onu diyorum. Tavsiye edeceğimiz kanunlarda onu bir canlı şekline dönüştürürken bu sefer kısırlaştırmada büyük problemle karşılaşacaksınız çünkü onun da üreme hakkı var.

YUNUS KILIÇ (Kars) – Çin bunu yapmış. Birden fazlasına müsaade etmiyor insanlarda da.

BAŞKAN – Hukukçuların da görüşünü alacağız o konuyla ilgili.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Onun için, bu çevreci akımlar çok tehlikeli noktalara gidiyorlar. Yani bu hayvanları kullanarak farklı yönlere çekenler var, bitkileri kullanarak farklı yönlere çekenler var, bunu siyasi ve bölücü unsur hâline getirenler de var. Bunlara çok dikkat etmek gerekiyor. Yapılacak tavsiyelerin bunların önünü kapatacak şekilde olması gerekiyor.

BAŞKAN – Tabii ki onlara da dikkat edeceğiz.

Buyurun Sera Hanım.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Genel olarak şöyle bir şey demek istiyorum. Bir hayvansever olarak konuşacağım, bir prova olarak, İstanbul Barosu Hayvan Hakları Komisyonu Yürütme Kurulu üyesi olarak müsaadenizle konuşacağım birazcık.

Şey kafasında hiç olmadım “Bir köpeğin canıyla bir çocuğun canı eşit. Ne var canım, onlar da aç, orada bir çocuğun kolu bilmem ne olduyse ne var? Biz işimize gidemiyoruz.” vesaire yani insanların bu şikâyetlerini duymak gerekiyor kesinlikle. Ama bu şikâyetleri duyarken karşımızda, dinî inancınız varsa Allah’ın emaneti, yoksa doğanın bir parçası bir canlı var, bu canlının bir yaşam hakkı var, bu şehirler hepimizin şehirleri. Biz buraya geldik, oturduk, bu hayvanları biz evcilleştirdik. Yani kedi, köpek dediğimiz şey kurt gibi vesaire değil, doğada ormana bıraksan bir kedi hayatta kalamıyor. Kedi, insanla birlikte evrilmiş, köpek hakeza ve bize bağımlı bir hayat kurmuşlar, biz de zamanında onlara bağımlı bir hayat kurduğumuz için. Bu nüfus çok çoğalmış. Avrupa ülkeleri bunu yüzlerce yıldır düzenli, sistematik kısırlaştırmalarla –ki bir kısmına ben de karşıyım- soykırımı varan kısırlaştırma örnekleri uygulayan Avrupa, Amerika ülkeleri var. “Sistematik kısırlaştırma”yı kullanırım o yüzden ben naçizane, hocam, tabir olarak. Bunu bu şekilde sağlarsak, parayla hayvan satışını bir yerde durdurursak, bir müddet hayvan üretimini... Dediniz ya “Bu sorun nasıl çözülecek?” Aslında, biraz acılı yani üç yıl acı çekersek ondan sonra toparlarız çünkü şu da bir fikir, bunu da derler: “İnsanların canı her şeyden önemli. Bu şehirler bizim. Kontrolsüzce çoğaldı. Bir kere toplayalım biz bunları, bir kere yok edelim biz bu hayvanları, itlaf edelim, daha sonra da düzenli bir şekilde devam edelim.” Vicdani olarak, ahlaki olarak bunu benim kabul etmem mümkün değil. Biz bunu denemişiz bu arada, bir Hayırsız Ada örneğimiz var. Osmanlı’da da toplamışız, İstanbul’un bütün köpeklerini toplamışız, bir adaya götürmüşüz, bütün hayvanlar birbirini yemiş ve ölmüşler ama engel olmamış. Sistematik bir şekilde bir şey yapmazsak biz bugün duyduğumuz bütün şikâyetlerdeki, bütün mahallerdeki bütün köpekleri, kedileri toplayıp öldürsek dahi on beş sene sonra başladığımız noktaya döneceğiz. Eğer, her konuya gireceksek, bu işte, onu yaparsak, “kısırlaştırma” dersek “Hayvanın canı.” olur; “Öldürmeyelim.” dersek “Av yasağı ne olacak?” vesaire gibi her konuya gireceksek önce bir sistematikliğini çizmemiz lazım. Bizim bu hayvanlarla birlikte yaşamamız lazım. Bu hayvanların canına saygı duyuyoruz. Bunlara karşı çıkacak bir vekil görmemenin mutluluğuyla bu açıklıkla konuşuyorum açıkçası. Ya bu sistematikliğini çıkarmamız lazım ya da sadece 5199 ve sokak hayvanları üzerine konuşacaksak bunun belki ana ilkeleriyle ilerlememiz lazım. Ama biz vekiller olarak, bu Komisyonun üyeleri olarak o STK’lerden biriyle görüşürken hepsine aslında çok güzel barınaklar yapıp barınaklara koyalım gibi bir fikri dile dahi getirmememiz lazım mesela. Komisyon olarak da aramızda dikkatli hareket edip kimseyi ajite etmeden temasları götürmekte fayda görüyorum.

BAŞKAN – Biz onları zaten dinleyeceğiz yani karşılıklı yorumdan ziyade dinleyip rapor edeceğiz hepsini.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Hiç Őüphem yok yani Komisyonun tavrı hakikaten çok umut verdi bana. Çok teşekkür ediyorum ayrı ayrı her birinize.

BAŞKAN – İnşallah sonuç da öyle olacaktır.

Önümüzdeki haftayla ilgili yine önerileriniz olursa yarına kadar WhatsApp'tan bildirelim, ona göre iletişime geçelim ve akabinde de çalıŐmalarımıza inşallah devam edelim.

Teşekkür ederiz.

Kapanma Saati: 12.31

